

mediažurnál

zpravodaj Syndikátu novinářů ČR

1/2015

Svoboda tisku v ČR: stále lepší než ve Spojených státech

Laura Poitrasová, která letos získala Oscara za dokument o Edwardu Snowdenovi, řekla, že po uvedení filmu o Iráku v roce 2006 byla americkou vládou umístěna na tajný seznam sledovaných osob a v následujících letech byla více než čtyřicetkrát při vstupu do Spojených států zastavena. Takové zacházení s novináři prudce snížilo pozici USA na Indexu svobody tisku ve světě za rok 2014, a to na 46. místo. Haiti a Niger jsou na seznamu hned za Spojenými státy, které klesly za jediný rok o 13 míst v důsledku zvýšeného úsilí vlády vypátrat whistleblowery a zdroje úniku informací do tisku.

• Erik Best

Česká republika zaujímá na seznamu 13. místo a je ve společnosti Rakouska (12. místo), Německa (14. místo) a Švýcarska (15. místo). Může to vzbuzovat dojem, že je v českých zemích ohledně svobody tisku vše v pořádku, ale organizace Reportéři bez hranic, která seznam sestavuje, zatím ještě nedokázala zohlednit plný dopad oligarchizace, která v současné době charakterizuje česká média. Reportéři bez hranic si všimli stále většího soustředění sdělovacích prostředků v rukou provládních oligarchů v Latinské Americe a na Ukrajině v době vlády Janukovyče, v ČR ale zatím ne.

Není možné tvrdit, že tato oligarchizace

vedla v České republice k plošnému poklesu svobody tisku. Pokud chce novinář, podnikatel nebo jiný odborník veřejně vyjádřit svůj názor, může najít způsob tak učinit bez obav z toho, že to bude mít neblahé následky ze strany vlády. Mnoho vydavatelství nevlastněných oligarchy je ochotných otisknout nekonformní názory a nikdo za to autora nezastaví na letišti nebo na hranicích, aby ho podrobil důkladnější prohlídce jen kvůli zpochybnění nebo kritice vlády.

Oligarchizací médií se však v České republice změnila cena za uplatňování svobody slova. Když chtějí novináři pracující pro některého z oligarchů vyjádřit názor, který se neshoduje

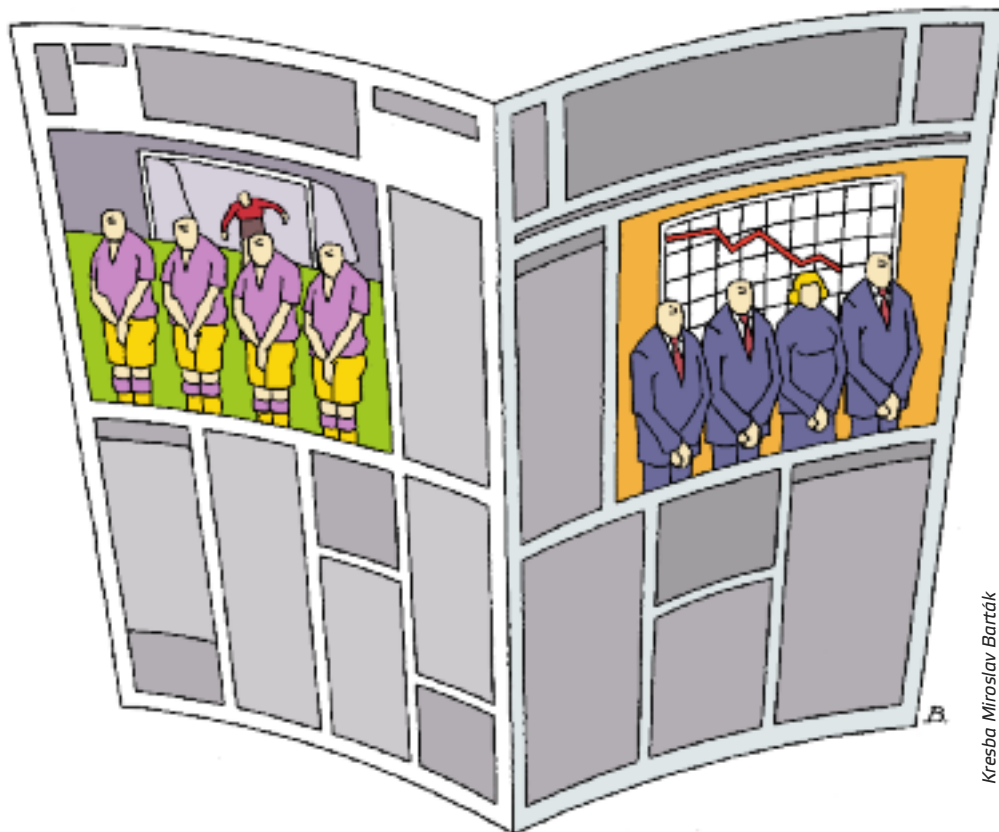
se „stranickou politikou“, musí jednat obezřetně. Nemohou ho například zveřejnit na titulní straně. Tato část novin je totiž v současné době vyhrazena pro propagaci politických a obchodních zájmů majitelů. Když je například potřeba odvolat ministra, nejlépe k tomu poslouží titulní strana.

Oligarchové chtějí také zachovat určitou míru svobody slova, a tak na vnitřních stránkách svých novin povolují kritické zprávy nebo analýzy, které mohou být v rozporu s jejich vlastními politickými nebo obchodními zájmy. Dělají to s jistotou, že tím veřejné mínění nebude příliš ovlivněno, protože pouze titulní strany dokáží opravdu něco změnit.

Novináři musí mít na paměti také mocenské vztahy a vědět, který oligarcha může být kritizován kterým médiem. Savovova média například nekritizují Soukupova a naopak. Bakalovo vydavatelství může klidně napadat Babiše a Savova, ale musí být ohleduplné ke všem Havlovým stoupencům. Křetínský/Roman se snaží dělat radost Babišovi a neustále mu podlézají, zatímco vidět Savova za mřížemi je pravděpodobně jedním z nejdůležitějších životních posláních Babiše. Novinář na tyto vztahy musí neustále brát zřetel.

Alternativou je najít si práci v nezávislých neoligarchních médiích a stále více lidí tuto cestu volí, přestože to s sebou nese zvýšená rizika. Vyměnit pohodlné místo ve velkém vydavatelství za nejistotu startupu vyžaduje odvahu. Dopad takových médií je také obecně nižší. Pokud chcete něco skutečně ovlivnit, skoro jedinou možností zůstává práce pro oligarchu.

S touto volbou musí čeští novináři žít: pracovat pro oligarchu a smířit se s omezenou svobodou slova, nebo zůstat nezávislí a doufat, že se najde dost čtenářů a inzerentů, aby všechna ta svoboda slova stála za to. Výběr to moc dobrý není, je to ale pořád lepší než v Americe.

Kresba Miroslav Barták

Členské příspěvky na rok 2015

Lhůta pro zaplacení členských příspěvků je tradičně stanovena do 31. března 2015. Grémium Syndikátu novinářů ČR upozorňuje, že vydání novinářského průkazu letos podmiňuje kromě zaplacení příspěvku také aktualizace osobních údajů. Dotazník, jehož vyplnění je pro všechny členy povinné, byl otištěn v minulém čísle MŽ. Můžete si jej také vyzvednout v kanceláři syndikátu či si jej stáhnout z webu syndikátu v rubrice Formuláře ke stažení (úvodní stránka vlevo). Pro následující druhy členství platí tato výše příspěvku:

řádní členové – **750** korun

senioři a studenti – **350** korun

mimořádní členové – **1150** korun

Žádáme všechny členy, kteří dosud příspěvek nezaslali, aby tak co nejdříve učinili. Platit lze buď převodem na účet SN ČR **6007047001/5500** nebo prostřednictvím složenky. V obou případech, tedy jak převodem, tak složenkou, je nezbytné uvést jako **variabilní symbol číslo vaší členské průkazky**. Platbu je možno provést rovněž osobně v hotovosti přímo v kanceláři SN ČR.

Valná hromada SN ČR

Na základě usnesení řídicího výboru svolal předseda Syndikátu novinářů ČR Adam Černý valnou hromadu. Uskuteční se 10. dubna od 11 hodin v sídle organizace na Senovážném náměstí 978/23, Praha 1. Hlavním tématem jednání Valné hromady SN ČR bude rozhodnutí o uložení peněz, které syndikát získal po vyhraném sporu se státem. Řídicí výbor na schůzi dne 11. března 2015 doporučil, aby se získané finanční prostředky rozdělily na několik částí a investovaly v několika bankovních institucích. Konečné slovo v tomto ohledu bude mít právě valná hromada. Mandát delegátů z loňské valné hromady zůstává v platnosti.

Média pod tlakem doby

Statistiky nám někdy řeknou to, co cítíme každý den. Za posledních pět až sedm let klesly příjmy tištěných médií ve světě o polovinu a podobně to dopadá i s médii českými. Důsledky se dají označit jen jako dramatické, a to navzdory tomu, že mnohem více čtenářů, posluchačů a diváků se k informacím může dostat zdarma prostřednictvím internetu. Ani v Česku se však ještě neobjevil spolehlivý způsob, jak tento přesun zájmu převést do položky příjmů. Dopad je zřejmý už řadu let, kdy každý rok z redakcí mizí pracovní novinářská místa. Proto už dlouho neplatí, že se mediální domy stejně jako jiné firmy v nesnázích zbavují těch méně kvalitních, ale jsou nuceny propouštět i ty, které by si za alespoň trochu příznivějších okolností rády uchovaly.

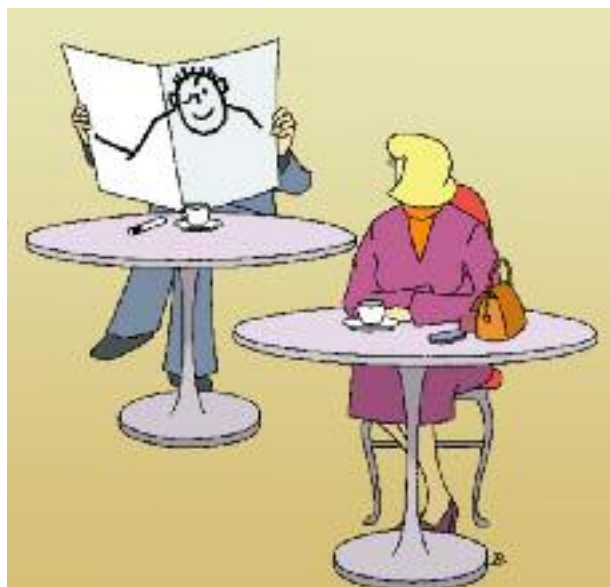
Jednou z reakcí, která svědčí o obtížnosti stavu novinářské profese, je ochota některých našich kolegů a kolegů vyrazit nevyzkoušeným terénem a zakládat na vlastní riziko samostatné, větší internetové projekty. Nejsou všechny stejné, protože právě v těchto případech nemusí platit, že každý, kdo se dnes ozývá na obranu nezávislé, kvalitní novinářiny, si nenechá za minulosti notný kus másla na hlavě. O to cennější jsou naopak ti, u kterých lze na základě jejich dosavadní práce předpokládat, že když se vydávají takřka na vlastní nohu, činí tak prostě z pocitu, že nemohou jinak.

V zužujícím se novinářském prostoru, kde jsou velká vydavatelství rozdělena mezi hrstku domácích hráčů, kteří mají ještě další podnikatelské a někdy i ryze politické zájmy, roste význam ještě jedné skupiny médií – těch, která si prostřednictvím televizních a rozhlasových poplatků financují diváci a posluchači. České televizi i Českému rozhlasu se dá nepochybně ledacos vytknout a jedním z důvodů je dosavadní způsob výběru těch, kteří mají na obě média veřejné služby dohlížet v zájmu těch, kteří je ze zákona financují, což jsou v první řadě občané a ne politici, kteří členy mediálních rad vybírají. Nyní se ukazuje, že leckdo by chtěl nynější stav ještě zhoršit.

Adam Černý, předseda Syndikátu novinářů ČR

obsah

Svoboda tisku v ČR: stále lepší než ve Spojených státech (Erik Best)	1
Info ze syndikátu: Praha, Ostrava, Vysočina (red, haK a Jkt)	2–3
Česká televize uvedla pořad Newsroom ČT 24 (Milan Šmíd)	4
Rádio Wave zamířilo na VKV (red)	5
Rozhovor s Alicí Tejkalovou (Martin Melichar)	6
Malichernosti bulváru (Milan Dubský)	7
Jak nahlížet na přestupy novinářů do PR a zpět (Karel Fryč)	8
Novináři v roli tiskových mluvčích, tiskoví mluvčí v roli novinářů (Martin Opatrný)	9
Zemřel Josef Kobra Kučera (Ludá Razimová)	10
Padalo nejen listí (Ludá Razimová)	11
Rozhovor se Sabinou Slonkovou (Martin Melichar)	12
Případ blogera Raífa Badáviho (Jiří Sirotek)	14
UNESCO připomínalo Světový den rozhlasu (Jiří Sirotek)	15
Kreslíř Mediažurnálu Miroslav Barták (Ivan Hanousek)	16
Cizí slova v mediálních textech (Lucie Jílková)	17
Regionální sebevražda v Mladé frontě DNES a nejen tam (Václav Fiala)	18
Vítězné fotografie soutěže World Press Photo 2014 (red)	19

Kresba Miroslav Barták

tiráž

Mediažurnál

Zpravodaj Syndikátu novinářů ČR

Vydavatel: Syndikát novinářů ČR, březen 2015

Senovážné nám. 23, 110 00 Praha 1

Telefon: 224 142 455-6; fax: 224 142 458

e-mail: sncr@volny.cz

www.syndikat-novinaru.cz

webové stránky Mediažurnálu:

www.mediazurnal.cz

Redakce: Adam Černý, Lukáš Pfauser

Grafická úprava: Jaroslav Slanec

Jazykové korektury: Ludá Razimová

Tisk: Tiskárna Kleinwächter, Čajkovského

1511, 738 01 Frýdek-Místek. K ČR – E6301

Vychází 4x ročně, místo vydání Praha

Regionální rada syndikátu na Moravě a ve Slezsku šetří

Rozeběhl se nový rok a po krátké prosincové přestávce začala Regionální rada Syndikátu novinářů Moravskoslezského a Olomouckého kraje (MOSOL) v Ostravě naplno pracovat. Členové regionální rady se sešli hned na začátku roku, aby hovořili o aktuálních tématech kolem fungování krajské organizace. Hlavní událostí se stalo stěhování do menších prostor, které přineslo citelné úspory.

Vdůsledku přestěhování do menších prostor v rámci objektu Českého rozhlasu se snížila spotřeba energií. Byla navíc zrušena pevná telefonní linka a internet převeden na nového, levnějšího poskytovatele. Tajemnice ostravského oblastního sdružení syndikátu novinářů, která vede veškerou administrativní agendu, omezila už tak nízkou pracovní dobu a s tím i související náklady na odměnu. Celou řadu záležitostí vyřizuje z domova.

Při zpracování ekonomických údajů z let 2010 a 2014 bylo zjištěno, že finanční úspora Syndikátu novinářů Moravskoslezského a Olomouckého kraje přesahuje padesát tisíc korun. Z důvodů nedostatečného množství finančních prostředků bylo třeba bohužel zrušit i některé pravidelné akce. Peníze nejsou pro Klub Praž-

ského jara ani na pravidelné jarní poznávací výjezdy do okolních závodů nebo historických center, které bývalým, leč stále zvědavým novinářům přinášely rozhled a pojily je s dnešním moderním světem.

Navzdory úsporným opatřením se ještě v loňském roce uskutečnilo setkání kolegů z Klubu Pražského jara. Na pravidelné schůzce s pohoštěním se debatovalo o zajímavých záležitostech celostátního syndikátu novinářů.

Jednání letos v lednu zase mělo jako téma akci Slezská novinářská fotografie. Předsedkyně Martyna Radłowska-Obrusník přednesla návrh na virtuální prezentace vítězných prací ze soutěží v kinosále Minikavárny, kde je instalována také fotografická galerie Rotačka. Návrh byl všemi členy regionální rady přijat a bude

prvně uskutečněn už koncem dubna i za účasti polských fotografů a hostů.

Regionální rada dále rozhodla, že se od příštího roku už nebude aktivně podílet na spoluorganizaci soutěže Slezská novinářská fotografie, a to vzhledem k časové náročnosti této akce. Ještě letos ale bude vše při starém, neboť jsou již zpracovány propagační materiály.

Rovněž se uskuteční virtuální prezentace fotografických prací, což bude zajímavá akce nejen pro kolegy fotografy, ale i jejich příznivce a novináře ze všech ostravských médií. Galerii Rotačka, její obměny a organizaci akcí si opět vezme na bedra vynikající fotograf Martin Straka.

haK

Územní sdružení Syndikátu novinářů Vysočina zahájilo nový rok členskou schůzí

I když účast na schůzi nebyla stoprocentní, sešlo se dostatečné množství členů, aby šlo přijmout usnesení. Čas na zasedání patřil kromě jiného také hodnocení soutěže Péče o památky.

První informace ve zprávě o činnosti v roce 2014 patřila hodnocení již šestého ročníku autorské soutěže Péče o památky Kraje Vysočina, jejímž iniciátorem je právě sdružení syndikátu na Vysočině. Cílem nadále zůstává medializace příkladného vztahu jednotlivců i organizací k péči o hmotný odkaz minulosti. Kulturní, sakrální nebo i technické památky jsou na Vysočině hojně zastoupeny. Jak ale uvedl Jan Kliment, předseda sdružení SN ČR Vysočina, památek je opravdu mnohem více než médií a novinářů, kteří péči o ně zviditelňují.

Vyhodnocení soutěže bylo již tradiční součástí novoročního setkání hejtmana Kraje Vysočina s žurnalisty z regionu. Jiří Běhounek jménem organizátorů soutěže, kam kromě Územního sdružení Syndikátu novinářů Vysočina patří také pracoviště Národního památkového ústavu v Telči nebo Krajský úřad v Jihlavě, ocenil snahu autorů, kteří péči o památky ve své práci reflektují a předal jim čestná uznání, drobné finanční odměny či věcné pozornosti.

K další trvalé aktivitě sdružení syndikátu na Vysočině se řadí organizace výstavy Region Press Foto. V pořadí třetí expozici, která byla k vidění v hojně navštěvovaných výstavních prostorách Krajského úřadu, letos poprvé pomohli instalovat studenti Střední umělecko-průmyslové školy Jihlava-Helenín.

Výstavní kolekce fotografií zveřejněných ti-

Foto Jihlavské listy

skovinami z Kraje Vysočina prezentuje snímky nejen profesionálů, ale i fotografů z libosti, kteří vždy pohotově doplňují zveřejňované informace. V regionu jsou vydávány na čtyři desítky různých titulů, ale jen zhruba polovina jejich tvůrců, nebo vydavatelů, má ctížádost svá „dítka“ představit i za humny regionu. Smyslem výstavy je ukázat nejen tvořivost fotografů, ale i kvalitu periodik vydávaných v kraji.

Syndikát na Vysočině nepřehlídí ani snahu členů sdružení o posilování činnosti Presscentra SN ČR. Příkladem je tisková konference pro

pražské novináře k připravenosti Špindlerova Mlýna na zimní sezonu 2014/2015.

V usnesení lednového shromáždění vstupuje do popředí snaha pokračovat v dosavadních aktivitách, ale zároveň nepřehlížet ani významné aktuální příležitosti. K nim patří na konec dubna připravovaná vernisáž fotografické výstavy Před sedmi desetiletími, kolekce archivních snímků již nežijícího místního autora Otto Frauze z prvních dnů května 1945 v Havlíčkově Brodě.

JKt

Další pořad o médiích v řadě: Česká televize uvedla Newsroom ČT24

Česká televize začala letos v lednu každou neděli krátce po desáté večer na zpravodajském kanálu vysílat nový pořad věnovaný médiím. Týdeník Newsroom ČT24, který stanice v televizním programu charakterizuje slovy, že chce informovat o nejdůležitějších událostech českých i zahraničních médií, se tak stal dalším v řadě pořadů, které veřejnoprávní médium v posledních patnácti letech uvedlo. Před samotným zhodnocením nového formátu se patří krátce připomenout dřívější pořady o médiích z dílny televize veřejné služby.

• Milan Šmíd

Publicistický pořad „o zákulisí ČT, ale o médiích vůbec“ s názvem Kavky měl v prosinci 2000 zajímavou premiéru. Uprostřed vrcholící televizní krize se podařilo stávkujícím zpravodajcům propašovat do prvního prosincového vydání jejich pohled na probíhající kauzu. Pořad Kavky moderovaný Otakarem Svobodou se pak po celý rok 2001 zaměřoval hlavně na první část svého programového záměru „jak se dělá televize na Kavčích horách a ve zbytku světa.“ Skončil v prosinci téhož roku.

V roce 2002 se pak mediální problematika v ČT přesunula do zpravodajských a publicistických pořadů, aby o rok později, v roce 2003, vznikl další publicistický pořad s jednoduchým názvem Média, vysílaný jednou týdně v pondělí vpozdvečer na druhém programu ČT. Na otázku „Proč jsou média tak důležitá?“, klade nou moderátorem Janem Pokorným, pravidelně odpovídal Karel Hvízdala společně s pozvanými hosty z řad novinářů, publicistů, sociologů, filozofů a mediálních expertů. Hlavním tématem bylo glosování aktuálních událostí v médiích, jakož i zkoumání účinků a vlivu, kterým média působí na veřejný život. Ani tento pořad se nedožil druhého roku své existence.

Poté nastala dvouletá pauza, aby se v lednu 2006 na obrazovce objevil pořad Média a svět, který vydržel čtyři roky. Vysílal se na zpravodajském programu ČT24 v neděli odpoledne se třemi až čtyřmi reprízami a moderoval ho postupně Petr Skočdopole a Jan Rozkošný za vydatné redaktorské spolupráce Petra Vybírala. Tento pořad měl zpravodajský a publicistický charakter. Informoval o tom, co se ve světě médií doma i v zahraničí děje, aniž by se pouštěl do kritické analýzy mediálních produktů. Svoji derniéru v lednu 2010 věnoval programovým změnám na zpravodajském kanálu ČT24, z nichž jednou z nejdůležitějších bylo zahájení vysílání nového interaktivního diskusního pořadu Hyde Park.

Štafetu televizní publicistiky o médiích pak převzal od dubna 2010 pořad Věřte nevěřte, na jehož obsahu se významnou měrou podíleli akademici z katedry mediálních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Moderátor Ondřej Cihlář a později Hana Malaníková se v duchu programového sloganu „Co se zrodilo v českých médiích. Novináři na mušce odbor-

níků“ zaměřili především na česká média s pokusem kritické reflexe jejich konání. Pořad měl i část vzdělávacího obsahu v rubrice „Koutek mediální gramotnosti.“ Vysílal se na ČT24 v neděli odpoledne, aniž se dále reprízoval, skončil v prosinci roku 2011 po nástupu nového generálního ředitele.

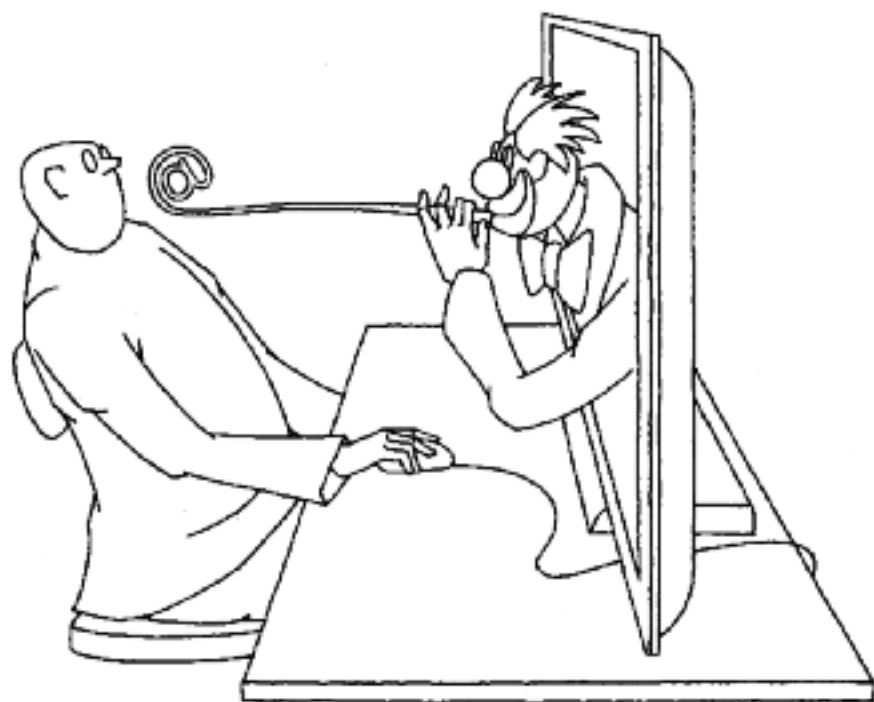

Ke stejnému datu se přestal vysílat ještě jeden pořad o médiích, který od září 2011 nabízel do vysílání Centrum vzdělávacích pořadů. Nesl název Být v obraze a dočkal se jen třinácti pokračování. Na jedné straně byl přínosný v tom, že k mapování světa médií přistoupil systematicky, což dokumentují názvy vysílaných dílů: Noviny, Rozhlas, Televize, Časopisy, Film, Internet, Reklama, Zábava, Média a politika, Média a celebrity, Hudební průmysl, Mediální logika, Zakázáno povoleno. Na

straně druhé jeho infotainmentová forma, při níž se vedle seriózních výpovědí odborníků tematika vysvětlovala v rádobě vtipných hraných scénkách, tento pořad vyřadila z kategorie publicistiky směrem k prvoplánové propagaci mediální gramotnosti.

Po několikaleté pauze, v níž se mediální problematika občas probírala v zavedených publicistických pořadech zpravodajského kanálu ČT24 (Hyde Park, Interview ČT24, Horizont ČT24, 168 hodin) nebo v dokumentech typu Pološero, přišla Česká televize s novým formátem zpravodajsko-publicistického charakteru zaměřeného na média Newsroom ČT24. Týdeník „o nejdůležitějších událostech českých i zahraničních médií“ uvádí moderátor Luboš Rosí.

Hned první vydání se zamýšlelo nad otázkami spojenými s hranicemi svobody projevu, které se vynořily po teroristickém útoku na redakci francouzského satirického týdeníku Charlie Hebdo. Také v dalších týdnech se pořad snažil reagovat na aktuální témata spojená se světem médií a přinášet k nim kvalifikované komentáře. Ať už to bylo téma oligarchizace mediálního prostoru, nebo pokles odbytu tištěných periodik, vznik nových internetových zpravodajských serverů, debaty

Kresba Miroslav Barták

o mediální legislativě nebo výzkumy sledovanosti českých médií.

Z hlediska rozmístění stálých rubrik se pořad Newsroom ČT24 ještě hledá. Občas zabrousí do historie, několikrát nabídl stručná „teoretická“ okénka s výkladem pojmů či se pokusil přiblížit divákům svět nových internetových médií. Vedle stručných zpráv z oboru

se soustřeďuje na pohledy do zákulisí mediálního světa. Tak vznikly příspěvky o tom, jak se vyrábí Blesk, jak se připravoval nový pořad Fokus Václava Moravce, jaké je zákulisí ČTK, jak vypadá pracovní prostředí rozhlasové moderátorky Lucie Výborné nebo novinářů v budově parlamentu.

Ve srovnání se svým předchůdcem Věřte

nevěřte pořad Newsroom ČT24 spíše konstatuje, než kriticky analyzuje. Jeho pohledy do kuchyně médií se více zabývají tím, jak se v ní vaří, než co se v ní uvaří, a jak se to pak servíruje veřejnosti. V době, kdy na média hlavního proudu ostře útočí nejrůznější alternativní zdroje na internetu, by možná stálo za úvahu někdy vstoupit do polemiky s těmi, kdo zpochybňují důvěryhodnost žurnalistů tradičních médií. Tato polemika by byla tím účinnější, čím více by byla podepřena kritickou reflexí práce žurnalistů, do které se Newsroom ČT24 – s výjimkou některých úvah o etice novinářského povolání – příliš nepouští.

Na druhé straně nezpochybnitelným přínosem nového pořadu o médiích jsou ty jeho části, které ze záplavy zpráv a komentářů tradičních i nových médií vyberou podstatná fakta a zprávy rozptýlené v mediálním prostoru, a soustředí je do přehledného informačního balíčku podloženého seriózními rešeršemi. Taková byla například informace o případu Charlie Hebdo, takový byl příspěvek o vztahu propagandy islámského státu a médií, takové bylo i shrnutí „peroutkovské“ aféry, mající počátek ve vyjádření prezidenta Zemana. Žádné ostré polemiky, emoce, útoky či napadání, jen prostá fakta z ověřených pramenů.

Televizní pořad o médiích Newsroom ČT24 si zvolil formu zpravodajsko-publicistického žánru. Nemá vzdělávací ambice jako někteří jeho předchůdci. Prostě jen pozoruje svět médií a informuje o něm čtenáře, posluchače a diváky. Ale i tento jednoduchý fakt může být příspěvkem k povýšení a rozvoji mediální gramotnosti ve veřejném životě, zvláště když se vedle nezbytné sebepropagace rozšíří prostor pro kritickou analýzu naší mediální scény.

Rádio Wave dostalo šanci oslovit více posluchačů

Rádio Wave dostalo na počátku března šanci oslovit širší publikum. Vedení Českého rozhlasu se rozhodlo poskytnout stanici pro mladé lidi vysílací prostor na kanálu Vltava, a vytvořit tak na VKV programovou řadu pro publikum do 30 let, kterou v současné době postrádá.

Rádio Wave na Vltavě nově vysílá každý večer hodinový proud hudby, reportáží nebo rozhovorů. Vše místo pořadu Čajovna, který se přesune z večerního času do prime time. „Český rozhlas tímto krokem naplňuje svou dlouhodobou programovou strategii a splácí pomyslný dluh mladé generaci, která aktuálně v našem vysílání na VKV svou programovou řadu nemá. Pro Rádio Wave je čas mezi 19:00 a 20:00 ideální. Naopak programu Vltavy budou více vyhovovat nové odpolední a večerní časy Čajovny,“ cituje oficiální sdělení Českého rozhlasu náměstka generálního ředitele pro program a vysílání Reného Zavorala.

Rádio Wave, které vysílá digitálně a na

internetu, se řadí dle ukazatelů návštěvnosti na webu a na sociálních sítích v rámci Českého rozhlasu k absolutní špičce. Výzkumy nicméně dokazují, že drtivá většina mladých posluchačů stále poslouchá rádio na VKV. Díky vysílacímu času na Vltavě tak Rádio Wave získalo šanci svou posluchačskou základnu citelně rozšířit.

„Hodinové vysílání ponese název On Air Radia Wave a moderovat ho budou mimo jiné Jakub Krásný a Veronika Ruppert. Půjde o vyvrcholení denního proudu. Nabídne hudbu, reportáže, rozhovory či recenze a bude zároveň upoutávkou na naše digitální a internetové vysílání,“ řekl šéfredaktor Rádía Wave Tomáš Turek.

Změna programu má rovněž ambici přilákat mladé posluchače na Vltavu a rozšířit jim rozhlasové obzory o špičkové pořady, které na běžných stanicích nemají šanci slyšet. Jde například o rozhlasové hry, dokumenty nebo dramatizovanou četbu. Ani stávající publikum Čajovny o svůj oblíbený pořad nepřijde.

Novinkou je, že se uvedený pořad hudebně propojí s následujícím pořadem Mozaika. Autor Čajovny bude zároveň vybírat hudbu pro aktuálně publicistickou Mozaiku, tudíž bude mít v zásadě 1,5 hodiny vysílání ve své hudební dramaturgii, což je více, než měli autoři Čajovny doposud.

Alice Tejkalová nově vede Institut komunikačních studií FSV UK

Problém představuje dvojí angažmá vyučujících

Fungování Institutu komunikačních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze (IKSŽ FSV UK) chce zlepšit jeho nová vedoucí Alice Němcová Tejkalová. Vědecké pracoviště, které připravuje budoucí české novináře, se totiž kromě nedostatečné interní komunikace potýká s problémem dvojích angažmá vyučujících. Ti totiž někdy vykonávají vedle hlavního pracovního poměru další úvazky, čímž katedru poškozují.

• Martin Melichar

Ředitelkou institutu jste poměrně čerstvě. Jaké to je řídit pracoviště na UK?

Jedná se o pracoviště, se kterým jsem spojila posledních 16 let života, takže si trůfám říct, že mám výhodu ve znalosti prostředí. Navíc znám, jaké to je řídit pracovní tým. Jakkoliv se však snažím o konsenzuální komunikaci, moje rozhodnutí, za která nesu přímou odpovědnost, někdy u kolegů vyvolávají zdvižené obočí a slova, jestli se nám to trochu nevyklou z ruky.

Ve vaší koncepci rozvoje IKSŽ 2015 – 2018 je poměrně hodně výtek k minulému vedení institutu. Co považujete za největší problém IKSŽ?

Neschopnost zaměstnanců institutu mezi sebou kvalitně komunikovat, což je už jen vzhledem k samotnému názvu institutu smutné. S nedobrou komunikací pak se pojí všechny

další problémy. Počínaje tím, že pracovníci navzájem nevědí, na čem pracují jejich kolegové. Problém představuje dublování výuky, protože je přece pohodlnější vytvořit si svou vlastní koncepci než se domlouvat s jinými lidmi například jednotlivými katedrami.

Existují problémy také ve vztahu ke studentům?

Studentům se nedopřával dostatečný prostor, nemluvě o zpětné vazbě směrem k vyučujícím.

Umí se institut dobře prodat směrem ven?

PR celého institutu považuji za nedostatečné. Děje se tolik zajímavých věcí, ale nikdo se o nich vlastně nedozví, protože chybí propagace a kvalitní komunikace směrem navenek. Tento stav se snažím zlepšovat. Jako první viditelná věc funguje zvýšení přízně lidí na sociálních sítích institutu.

Jak ale situaci zlepšit?

Chystáme newsletter, pracujeme na přehlednějším a atraktivnějším webu a připravujeme intenzivnější propojení s absolventy. Na přelomu března a dubna se uskuteční první Hyde Park IKSŽ, na kterém dostanou studenti prostor k diskusi o výuce s vedením institutu.

Demografické údaje napovídají, že se v nejbližších letech prudce sníží počet maturantů, což bude mít vliv na výši podpory vysokoškolského vzdělávání. Vy plánujete chybějící peníze získat z grantů a placených cizojazyčných studijních programů. Čím vlastně chcete na IKSŽ zahraniční studenty přitáhnout?

Finanční situace institutu není popravdě úplně uspokojivá. Musíme šetřit, efektivněji využívat stávající prostředky a potřebujeme daleko více peněz z dalších zdrojů, než jsou pouze finance určené na vzdělávací činnost. Pro zahraniční studenty je zajímavá jak Karlova univerzita sama o sobě, tak město Praha. Záměrem je otevřít studentům z cizích zemí fotokomory, rozhlasové a televizní laboratoře nebo grafické pracoviště. Za pomoci vlastních i externích sil se musíme zaměřit na prakticky orientovanou výuku v angličtině. Můj předchůdce už připravil magisterský program, což je dobrý základ.

Obecně dochází k úbytku moravských a slezských studentů na Univerzitě Karlově. Čím si to vysvětlujete?

Kvalita pracovišť v Brně a Olomouci výrazně vzrostla. Lidé pak jednoduše preferují studium blíže k domovu. Nezastírám však, že moje ambice je nalákat uchazeče z celé ČR.

Na IKSŽ chcete podle vaší koncepce pracovat na generační obměně, nechcete se však zbavovat zkušených kolegů a kolegů. Jaké nově tváře uvidí studenti IKSŽ za katedrou?

Postupná generační obměna, zejména u Katedry žurnalistiky, je naprosto nezbytnou pro udržení konkurenceschopnosti pracoviště a jeho další rozvoj. Netřeba si představovat radikální změny. Někteří lidé si postupně sníží úvazek, místo nich nastoupí na větší úvazky noví pracovníci.

Můžete prozradit konkrétní jména?

Ano, už nyní u nás působí novinář Roman Há-

Foto Josef Chuchma

jek nebo Vlastimil Nečas z mediálních studií, který má nově také celý úvazek. Oba jsou držitelé Zlatého kurzu, tedy ocenění pro nejlépe hodnocený předmět. Za zmínku stojí také nositel Ortenovy ceny Vratislav Maňák, který vede s Romanem Hájkem úspěšný magazínový projekt studentů druhého ročníku Ergo.

Vadí vám, že lidé, kteří vyučují na IKSŽ a k tomu i na jiném konkurenčním pracovišti např. Masarykově univerzitě zároveň, mají stejné finanční ohodnocení jako ti, kteří působí pouze na IKSŽ. Ty druhé jste nazvala loajální. Ale co když o tyto lidi třeba na jiných pracovištích jenom není zájem?

Jedna věc je pohostinsky přednášet, druhá věc je pracovat pro jinou školu, navzdory existenci smlouvy na hlavní pracovní poměr. Ukažte mi práci, kde by se tohle tolerovalo. Když navíc učitel na druhé škole přednáší totéž, poškozují zároveň svou domovskou školu, protože drobí její exkluzivní portfolio. Když analogicky novinář texty pro jedno médium

poskytoval zároveň konkurenci, zaměstnavatel by se nepochybně ozval. Jinak je tomu ale v případě spolupráce na vědeckých projektech, z nichž profituje více pracovišť.

Hodně jste kritizovala skutečnost, že názory odborníků z IKSŽ nejsou ve sdělovacích prostředcích příliš slyšet. Proč tomu tak podle vás je?

Doufám, že jen proto, že média o našich expertech vlastně nic moc nevědí. Na lepším povědomí o tematických oblastech našeho zájmu momentálně pracujeme.

Velkým problémem českých médií je zpracování témat týkajících se menšin. Zabývala jste se tím v doktorandském studiu. Proč média neumí tuto látku uchopit?

Většinou se jedná o témata, do kterých je třeba se opravdu ponořit, protože o nich existuje jen velmi málo kvalitních informací. Důkladně je poznat vyžaduje překonání vlastních předpokladů. Myslím, že právě tohle může předsta-

vovat pro mnohé novináře určitou překážku. **Doporučila byste svým studentům, aby zůstali dlouho věrni jednomu médiu, nebo si mají spíše vyzkoušet různé mediální instituce?**

Doporučila bych jim zůstat v první redakci, do které nastoupí, pokud tam budou spokojeni. Pokud ne, mohou zkusit dále. Práce je velmi důležitou součástí života, mně osobně vždy velmi záleželo na tom, aby mě bavila, což přeji všem kolegům z univerzity i mimo ni.

Ve Velké Británii není výjimkou, že novináři pracují v jedné instituci celý život, v ČR vidíme spíše trend přebíhání z jednoho média do druhého, a to dokonce během krátkého časového úseku. Čím to je?

V české společnosti obecně chybí loajalita, přitom by nám bylo podstatně lépe, kdyby zmíněná hodnota převažovala. Na druhou stranu hraje roli skutečnost, že tuzemští zaměstnavatelé loajalitu nedokážou správně ocenit.

Bulvár malichernostmi zkresluje realitu a zužuje obzor

Hlavní pilíře informačních zdrojů, které mají přinášet zprávy o událostech, o tom co se u nás i ve světě stalo a co je důležité, jsou zatlačovány bulvárem. Silící trend bulvarizace se navíc do značné míry promítá také do mediálních sdělení, která produkují veřejnoprávní sdělovací prostředky.

● Milan Dubský

Bulvární obsahy charakterizují malicherností, krátká větná a vizuální sdělení. A protože to jsou malichernosti, tak i písmo, kresby a fotografie jsou zvětšeny někdy téměř až na celou stranu. Není to tak, že by se ty události nestaly a neexistovaly, ale ve srovnání s ostatními ději a skutečnostmi ve společnosti nebo její většině jsou nevalného významu a pomínutelné. Bulvárně se činí v současné době zvláště TV Nova, deníky Blesk, AHA a celá řada dalších týdeníků a plátků.

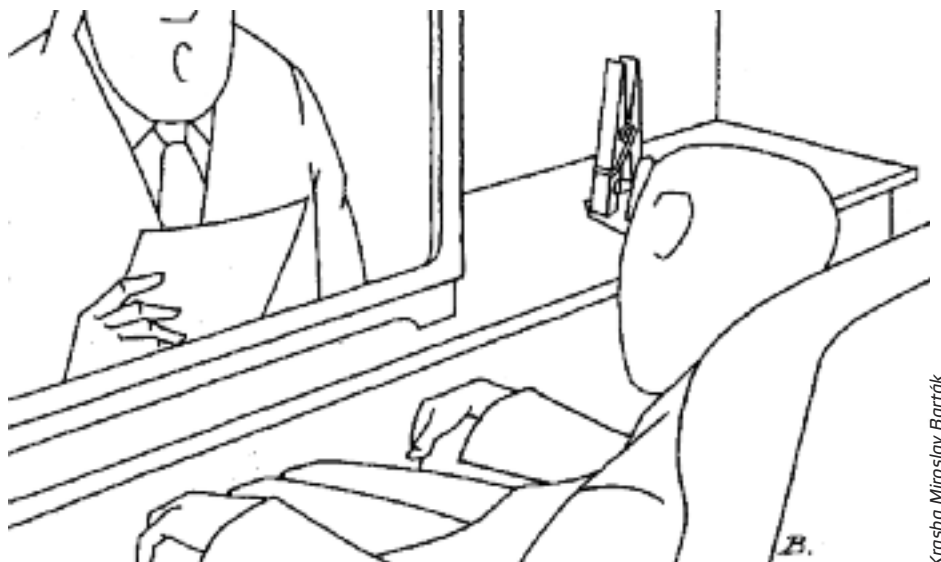
Bulvarizace se nevyhnula ale ani České televizi, Primě, vychvalujícímu se Radiožurnálu a dalším sdělovacím prostředkům. Není novinkou, že bulvární zpracování zpravodajství zvyšuje sledovanost a poslechovost. Otupuje ale informační náboj, který má být pro zpravodajství tím hlavním. Konzumenti bulvárních obsahů v drtivé většině nepotřebují příliš přemýšlet, srovnávat a hodnotit. Schopnost lidí vytvářet si vlastní názor o událostech v tuzemsku i zahraničí upadá.

Nemám v úmyslu dštít zlostnou kritiku na bulvární formu novinářiny. Bulvár do mediálního diskursu patří. Problém však spatřuji ve skutečnosti, že se bulvár dostává do nezdravé převahy. Novináři, zpravodajci, publicisté a další autoři by měli více rozlišovat důležité a podstatné od nepodstatného, od vaty

a prázdnoty. Od toho, co nemá význam a pliv na život, vzdělávání, informovanost a jednání většiny společnosti. Plnit takové poslání je náročné, protože svět a život v něm, události a děje jsou složité. Zprávy se na nás valí jako obrovské tsunami s přesilou a často i ničivostí našich někdy jednoduchých představ o světě.

Informace o spodním prádle a dalších věcech z osobního života známých osobností

mají hodnotu výhradně zábavní, nikoliv informační povahy. Proto by se takové články měly nacházet na zadních stránkách a měly by být menšího rozsahu než ty, které se věnují skutečně důležitým věcem. Pak se lze nadít, že budou občané přísnější a náročnější k politikům, poslancům a státní byrokracii. Budou vyžadovat pravdu a ne dlouhé plky na předvolebních a slavnostních shromážděních.

Klub mluvčích pohlíží na přestupy novinářů do PR a zpět pragmaticky: nejdůležitější je zachovat profesionalitu a nezneužívat informace

Novináře a tiskové mluvčí pojí specifický vztah, který patrně nejlépe vystihuje slovo závislost. I proto příliš nepřekvapí, když marketingovou práci, pro niž má angličtina příznačný výraz „spin doctoring“, začne vykonávat právě redaktor či editor. Klub tiskových mluvčích, jehož historii a základní charakteristiky přibližuje následující text, na přestupy žurnalistů do oblasti PR a zpět pohlíží pragmaticky – pokud člověk pracuje profesionálně a ctí fakta, může jej taková zkušenost jedinečně obohatit.

• Karel Fryč

Historie Klubu mluvčích

O založení Klubu mluvčích se začalo hovořit v roce 2002, po skončení vícedenního vzdělávacího kurzu. V pokoji jednoho plzeňského hotelu tehdy posedávali jen největší vytrvalci a nakonec už jen dvě osoby – Karel Fryč a tehdejší mluvčí ministra kultury Pavla Dostála Di-ta Fuchsová.

Prvotní aktivity sdružení se na základě dohody zúčastněných soustředily mimo jiné na organizování tréninků mediální sebeobrany. Mluvčí byli přirozeně jak lektory, tak i účastníci takových podniků. Díky iniciativě účastníků se aktivity klubu začaly postupem doby kromě pořádání různých akcí soustřeďovat na budování struktury.

Na samém počátku coby motiv založení Klubu mluvčích stály dva základní důvody – potřeba společné ochrany proti nekorektním novinářům, tedy těm, kteří pracují nekorektně, ať už z důvodu nekompetence, neznalosti nebo dokonce zlé vůle.

Druhým motivem pak byla koordinace společného postupu kolem problému profesního vzdělávání, které tehdy bylo v plenkách – a stále vlastně ještě až na výjimky dosud je, navzdory honosným názvům studijních programů různých škol.

Ustavující sněm se uskutečnil v září roku 2002 v pražském hotelu Diplomat, kde měl pak spolek díky vstřícnosti ředitele tři roky sídlo. Ustavujícího sněmu se zúčastnilo asi půl druhé stovky mluvčích.

V prvních letech se členové klubu ale paradoxně scházeli nejvíce mimo vytvořenou formální strukturu. V Brně například po léta velmi dobře fungovala skupina mluvčích kolem Petra Knötiga z Nejvyššího soudu a Denisy Kapitančíkové (dnes mluvčí jihomoravského hejtmána), kde byli jak řádní členové, tak i nečlenové. Karel Hanzelka a Jakub Stadler zase několik let organizovali početná a reprezentativně navštěvovaná setkání U Pravdů na pražském Novém Městě.

Mluvčí potřebu vlastního klubu zkrátka neměli, aspoň ne z profesních důvodů. A pokud už ano, spíše jim vyhovoval takový decentralizovaný, externí, víceméně virtuální klub. Ale i takový klub může být dobrou variantou a prospěšným řešením, jak se později ukázalo.

Vymezení kompetencí, financování a členství

Činnost Klubu mluvčích se od počátku soustředila na trojici úkolů: (1) podpora profese mluvčích, směřující zejména do vlastních řad, od vzdělávání, publikování až po aktivity, vytvářející sebereflektující obrazy o mluvčích; (2) vytváření pravidel a zastupování mluvčích jako jednotlivců i jako profese řešící konflikt s novináři; (3) obhajoba práv mluvčích jako zaměstnanců.

Je třeba si uvědomit, že profese mluvčích byla po roce 1989 teprve budována ve specifických českých podmínkách, že do té doby zde mluvčí neexistovali a že nikdo neuměl mluvčího dělat, s mluvčím se bavit, mluvčího využívat ani mluvčího zaměstnávat.

Klub je financován výhradně z pravidelných členských příspěvků, z účastnických poplatků zejména vzdělávacích akcí – a především z nepravidelných sponzorských darů členů, kteří se rozhodnou pomoci.

Vlastní financování má pak výroční profesní cena Mluvčí roku. Klub nedostává žádné státní příspěvky, dotace nebo většiči pravidelné sponzorské dary.

Členem Klubu mluvčích se může stát každý člověk, který působí jako mluvčí, nebo jehož pracovní náplň odpovídá práci a postavení mluvčího nebo tuto profesi vykonával v minulosti nejméně po dobu jednoho roku. Stanovy charakterizují mluvčího jako osobu, která aktivně, přímo, samostatně a zásadním způsobem ovlivňuje a nese odpovědnost za mediální komunikaci a vytváření mediálního obrazu zastupované instituce. Členství je zakotveno ve dvou podobách (kromě čestného členství), a to buď jako členství řádné nebo jako členství proklamativní. Oba druhy členství jsou odlišeny především právy volit a být volen do orgánů klubu. Nejvyšším orgánem klubu je valná hromada členů. Mezi zasedáními valné hromady řídí klub výkonná rada v čele s prezidentem klubu (v současné době funkci prezidenta vykonává Jiří Wolf).

Mluvčí roku

Výroční profesní cena Mluvčí roku je nejvýznamnějším uceleným projektem klubu. Není to jen tím, že jejím prostřednictvím jsou oce-

ňováni nejlepší členové, ale že při přípravě jednotlivých ročníků bylo nutno řešit celou řadu koncepčních otázek souvisejících s mluvčími jako profesí. Dlouho se například řešilo, kdo je a kdo není mluvčí, komu můžeme cenu dát a komu už nikoliv.

Cena byla založena v roce 2004 a do současné doby proběhlo deset ročníků podle prakticky neměnných pravidel. Cena je určena tomu z mluvčích, kdo nejlépe splnil profesní i etická pravidla, platná nebo vyžadovaná novináři, zaměstnavateli nebo obecně veřejností. Shodu výsledného výroku se základním pravidlem spíše než v pregnantní formulaci pravzoru všech mluvčích spatřuje klub v osobní i odborné kontinuitě těch, kdo určují nositele ceny – profesní akademii, nazývanou čestné kolegium. Jedná se o zhruba patnáctičlenný kolektivní orgán, do jehož činnosti nemá nikdo právo vstupovat.

Samotný výběr a hodnocení kandidátů na udělení ceny probíhá ve dvou kolech. V prvním je osloveno na několik desítek, zpravidla spíše na několik stovek představitelů veřejného života, podnikové sféry, neziskových organizací a zhruba stejně tolik novinářů. Všichni jsou vyzváni, aby vyslovili názor, který z mluvčích podle nich nejlépe splňuje kritéria pro udělení ceny. Vzhledem k rozdílnosti podmínek pro práci mluvčích jsou zvláště nominováni mluvčí ve státní sféře, zejména ti působící v ústředních orgánech, v komerční sféře a v neziskovém sektoru. Ve druhém kole pak čestné kolegium vybírá z nominovaných mluvčích držitele výroční profesní ceny a titulu mluvčí roku.

Etika a vztahy k novinářům

Klíčový parametr práce mluvčího představuje podobně jako u novinářů etika. Nutnost vyjadřovat se k aktuálnímu dění na mediální scéně vedlo v roce 2005 k založení etické komise. Etická komise funguje jako poradní orgán výkonné rady klubu, její členové jsou radou jmenováni a rada tuto komisi buď úkoluje, nebo se zabývá jejími iniciativními stanovisky. Jménem klubu se však etická komise nevyjadřuje, to je v kompetenci prezidenta nebo jiného pověřeného člena rady.

Samotné přestupy novinářů do pozic tiskových mluvčích a pracovníků nejsou ve nevelkém

světě českých sdělovacích prostředků ničím ojedinělým. Klub mluvčích eviduje četné případy, kdy novinářské zkušenosti pro výkon marketingově laděné profese měly značný přínos. Existují ale i tací, kterým psaní propagačním směrem příliš nevyhovuje, a míří zpět. Etika Klubu mluvčích ale v každém případě velí, aby se lidé chovali profesionálně a loajálně vůči

svému (současnému nebo bývalému) zaměstnavateli, což zahrnuje také nutnost zacházet opatrně se získanými informacemi.

K samotnému etickému kodexu ještě dodáme, že v rámci svobodného přístupu k informacím mají mluvčí podle svého usnesení poskytovat vždy všechny dostupné informace, potřebné k orientaci v dané tematice, rov-

ně pro všechna relevantní média a používat jen takové metody práce, které vedou k objektivnímu pohledu na fakta. Opačně jednání se pokládá za faul a klub sám, respektive jeho členové a další mluvčí, jej považují a veřejně označují za neetické, včetně zvážení případných sankcí.

Novináři v roli tiskových mluvčích, tiskoví mluvčí v roli novinářů

Žurnalistika a PR – dvě strany jedné barikády – k sobě mají možná blíže, než se zdá. Kdo před kým vlastně vytváří onu barikádu? Jsou to novináři před mluvčími nebo obráceně? Pokud by ona barikáda měla fungovat jako obrana veřejnosti před tendenčními informacemi, pak nejen, že nefunguje, ale ani neexistuje. Obě strany „barikády“ se totiž snaží o totéž. Informovat veřejnost. A obě strany to dělají mnohdy poměrně tendenčně.

● Martin Opatrný

V oblasti PR hraje v první řadě roli zájem klienta, v médiích zase zájem majitele, inzerenta nebo jen osobní zájem novináře. Udržet si nezávislost a objektivitu je dnes těžké, zejména když je čím dále jasnější, jak výhodný představují média byznys. Ne snad přímo komerčně, ale mluvíme-li o vlivu, tak stoprocentně.

Mluvčí i novináři společně ovlivňují názory společnosti, podílejí se na veřejné komunikaci a nastolují důležité otázky světa médií. Pokud jsou v obou táborech profesionálové, do pozadí se dostává ono paušální, černobílé vidění světa, že jedna strana má vždy pravdu a druhá lže. Tiskový mluvčí, který by se dopustil vědomé lži, by si v malém českém PR rybníčku opravdu dlouho nezaplaval.

Ať už je to na první pohled zřejmé či nikoliv, obě skupiny se dokonce navzájem potřebují. Novináři mají nebo měli by mít v mluvčích důležitý zdroj informací a mluvčí v novinářích seriózní partnery, kteří přetlumočí stanovisko členům, posluchačům či divákům.

Pod pojmem mluvčí si lidé často představí mladou a usměvavou blondýnku. V Čechách tomu tak často skutečně bývá. V zahraničí je naopak profilem mluvčího starší muž s erudicí v oboru, o kterém hovoří. Mluvčí by totiž měl či měla být odborníkem na komunikaci, strážníkem a jakýmsi mediálním bodyguardem, je-li třeba. Zmíněná blondáta slečna tak jistě bude před kamerou dobře vypadat, ale jako mluvčí nebude a nemůže dobře fungovat bez odborného základu.

Tou nejlepší průpravou pro náročnou roli mluvčího je předchozí praxe v médiích. Kdo jiný může lépe vědět, co vlastně ti novináři potřebují, než jeden z nich? Mediální praxe je dokonce pro mluvčího – profesionála naprosto nezbytná. Dokáže lépe vnímat mediální komunikaci, rozumět jejím procesům, potře-

bám, snadněji hledat témata komunikace, výstižněji formulovat sdělení a především pak chápat novináře.

Proč se vlastně novinář obvykle rozhoduje přestoupit na druhou stranu? Silným motivem bývají peníze. Ne že by to platilo a priori, ale sektor PR většinou nabízí lepší platové ohodnocení než většina redakcí. Důležitějším důvodem je ale též snaha, touha nebo potřeba zkusit něco nového, posunout se. Příčin takovéto osobní motivace může být nepřeberné množství.

Tím novým v novém místě je rozhodně odpovědnost, která se týká samozřejmě také novinářů. V jejich případě se však jedná spíše o jakousi zodpovědnost kolektivní – texty redaktora kontroluje šéf rubriky, editor a témata jsou obvykle vytvářena a konzultována týmově.

Mluvčí se často musí o zásadních otázkách komunikace naopak rozhodovat sám. Je přece profesionál na oblast komunikace. Dostane podklady, připraví informace, poradí se s poradci, navrhne strategii, řekne si své a čeká. Když je vše v pořádku, většinou bývá ticho, naopak jen několik vět může často rozhodnout o politické kariéře, vítězství ve volbách, růstu tržeb či propadu akcií. Odpovědnost pak leží často právě na mluvčím.

V takovýchto okamžicích se někdy stává, že původní rozhodnutí opustit redakci bývá podrobena kritice a nejedna duše zauvažuje nad návratem zpět. Zatímco cesta z médií do oblasti PR je v této branži velmi vítána, při stesku po redakčním životě se objevují otázky složitější. Na oblast PR je někdy nahlíženo s despektem jako na temné doupe nejruznějších zájmových skupin, korupčníků a manipulátorů. Stejně jako manipulace, ani PR není vynálezem 20. století. Vztahy s veřejností si budovali už vládci starověkých říší a první

mluvčí bychom našli na dvoře egyptských faraonů. PR zkrátka bylo a je neoddelitelnou součástí veřejného života. Může se dělat dobře, nebo špatně. Může být poznamenáno korupcí nebo čistými úmysly. Právě tato dichotomie však dává často vzniknout silné a oprávněné etické otázky při zpětném otevírání dveří redakce.

Bude novinář, který pracoval jako mluvčí, i po návratu do redakce hájit zájmy svého někdejšího chlebováře, nebo se opět vtělí do postavy nezaujatého bojovníka za pravdu a čistotu slova?

Nejvhodnější je na tuto otázku pohlížet nikoliv z roviny procesní, ale osobní. Na jedné straně novinář s praxí mluvčího může mít více zkušeností, kontaktů a širší rozhled, na straně druhé může z různých důvodů stále zůstat jaksi loajální své někdejší profesi či příjmům. Osobně však pochybuji, že toto lze odstranit plošným zákazem přestupu z PR do médií, přísnými etickými kodexy redakcí či jinými restrikcemi. Cožpak tyto kodexy tvrdě nevynechávají např. korupci nebo publikování neověřených informací? O úplatcích novinářů i zbrklých či schválně pokřivených informacích by mohly svoje historiky vyprávět opět obě skupiny.

Pokud tedy někdo z jakýchkoliv důvodů zatoní zpět po práci v médiích, systém by mu neměl bránit. Měl by se pouze postarat o to, aby výstupy navrátilivšího se redaktora byly korektní a profesionální. Tak by tomu samozřejmě mělo být bez ohledu na to, zda se onen redaktor vydal někam na zkušenou či nikoliv. Cesta ven je však v tomto případě daleko častější než cesta zpátky. Z redakcí do sféry PR odchází relativně velké procento novinářů, zpět za svůj redaktorský stůl se jich už ale mnoho nevrací.

Zemřel Josef Kobra Kučera

Ve věku 71 let zemřel v Praze po těžké nemoci Josef Kobra Kučera, novinář, kreslíř, karikaturista, autor koláží a assembláží, grafik, publicista, šéfredaktor, vydavatel, kurátor. Novinářskou (a reklamní) dráhu začínal v šedesátých letech minulého století v Mladé frontě, v roce 1969 nastoupil jako nový šéfredaktor v redakci měsíčníku Zálesák. Na Střední novinářské škole dálkově odmaturoval, až když už zase nebyl v novinách.

Na festivalu Porta – v nejslavnějších dobách této soutěžní přehlídky folkové, country a trampské muziky – byl kamarád Kobra téměř dvě desítky let spoluorganizátorem, ale především jedním z tvůrců a některá léta i šéfredaktorem dodnes vzpomínaných festivalových novin Portýr. Pracoval jako tiskový redaktor oddělení propagace Lidového nakladatelství, v osmdesátých letech v propagaci České pojišťovny.

Jeho kreslená postavička Fuseklíka, přidržené komentátora událostí, prošla stránkami mnoha českých a slovenských novin a časopisů, nejdál se dostala až do Číny. Významná byla jeho spolupráce s týdeníkem Mladý svět. Jeho podobnost s Janem Nerudou ho předurčila k tomu, že si ho filmaři občas půjčovali ke ztvárnění role klasika. Ostatně stejně jako Neruda psal i Kobra fejetony a sloupky. Zejména pro Mladou frontu, Kurýra, Slovo a rádio Regina.

Po Listopadu vymyslel a založil humoristický časopis Škrt, kde samozřejmě také publikoval. První číslo vyšlo v nakladatelství Novinář nákladem 340 000 výtisků, a když už zákony umožňovaly samostatné podnikání, byl nejen šéfredaktorem, ale spolu s manželkou Růženkou se stali i jeho vydavateli. Po několika letech Škrt z ekonomických důvodů zanikl.

Poté Kobra působil jako zástupce šéfredaktora měsíčníku „... and you“, později jako editor páteční přílohy deníku Slovo vycházející pod názvem Slovo na víkend. Humor, zejména ten kreslený, však hrál v široké škále jeho tvůrčích

aktivit roli nejpodstatnější. Více než čtyřicet let připravoval výstavy různým českým, slovenským i některým zahraničním autorům, takzvané Salony kresleného humoru (a ke každé výstavě katalog s vlastním kritickým komentářem), svým symbolickým klíčem otvíral poslední 402. salon ještě v květnu 2014. Nejslavnější era jeho salonů byla spojena s pražskou Malostranskou besedou.

Kobra byl spoluzakladatelem České unie karikaturistů, i jejím místopředsedou, ta mu udělila vyznamenání Řád bílé opice. Rád dělal lidem radost. A tak byl rovněž spolupředsedou (a po 68 letech spoluobnovitelem původně Haškovy, ale „po vystoupení z illegality“ v roce 1989 poněkud nově pojaté) Strany mírného pokroku v mezích zákona, která zahájila svoji recesistickou „předvolební politickou kampaň“ krátkým průvodem Prahou zakončeným (na rozdíl od protestních hladovek) protestní žranicí.

Josef Kobra Kučera byl zakládajícím členem redakce internetového časopisu Music Open, kde se píše především o muzice a trampingu, byl jejím zkušeným a talentovaným autorem.

Napsal scénář ke dvanáctidílnému dokumentárnímu stříhovému televiznímu seriálu o trampské písničce, folku a country Ranč U ztracené podkovy, režírovanému Janem Bonaventurou. Poslední dva roky se opakovaně podílel na natáčení dokumentárního cyklu České televize Zvláštní znamení touha (v režii Václava Křístka), který bude teprve odvysílán, a to již v tomto roce.

Foto Jiří Hampl

Koncem sedmdesátých let v pořadu Katedra humoru v Malostranské besedě.

Loni v březnu jsme oslavili Kobrovu narozeniny pražskou vernisáží výstavy k jeho sedmdesátinám, která byla zároveň čtyřtým Salonem kresleného humoru. Potom následovaly čtyři samostatné výstavy jeho tvorby, které připravil v rodných Teplicích.

Poslední rozloučení s Josefem Kobrou Kučerou se konalo v úterý 3. března 2015 ve velké obřadní síni krematoria v Praze-Strašnicích. První úterý v měsíci. Jako bývávaly tradičně po celá léta vernisáže jeho slavných salonů.

Ludě Razimová

Senát odložil schvalování novely o poplatcích

Senát na své schůzi 18. března odložil schvalování senátorské novely zákona o koncesionářských poplatcích. Plénum vyšlo vstříc žádosti předkladatelů, kteří považují za nutné, aby se návrh před posouzením stal předmětem veřejného slyšení, a proto jej sami stáhli z jednání horní komory. Podle novely by měli být osvobozeni od koncesionářských poplatků lidé, o nichž byla v České televizi nebo v Českém rozhlase zveřejněna nepravdivá informace. Odpůrci novely upozorňují na možné narušení nezávislosti médií veřejné služby.

Důvodem pro stažení novely zákona z projednávání je kontroverze a politické pozadí, které se k celé záležitosti pojí. Kromě osvobození od placení poplatků pro lidi poškozené v důsledku nepravdivé informace někteří senátoři navrhují, aby koncesi nemuseli platit ti, kdo by v lednu poslali 1,2násobek roční výše poplatku jako dar ve prospěch příspěvkové organizace nebo veřejně prospěšných právnických osob.

Proti navrženým změnám se postavila Česká televize a její rada. Členové Rady ČT vznesli na adresu návrhu kritiku. Radní Josef Pavlata

na veřejném slyšení řekl, že návrh je na hranici slabomyslnosti. Změny ve financování veřejnoprávních médií by mohly poškodit jejich nezávislost. „Neumím si představit, že by v této podobě měl být návrh v parlamentu projednán,“ řekl Josef Pavlata, který se s kolegy pozastavil nad tím, že by televize návrhem přišla patrně o valnou většinu příjmů, které tvoří koncesionářské poplatky.

Předkladatelé zákona argumentují naopak tím, že nejde ani tak o osekávání koncesionářských poplatků, ale spíše o diskusi kolem jejich rozdělování. Podle jejich slov je třeba ujasnit,

jaké existují finanční vztahy mezi ústředím České televize a regionálními studii. Změny by se měly údajně provést i v souvislosti s podobou veřejnoprávního zpravodajství.

Koncesionářské poplatky pro veřejnoprávní média představují citlivé téma, protože jsou na nich existenčně závislá. Podle výroční zprávy ČT z roku 2013 činily 88 procent všech výnosů, což představuje v absolutních číslech skoro šest miliard korun. Jak uvádí výroční zpráva ČRo za rok 2013, činily poplatky 86 procent všech příjmů rozhlasu, který tedy měl k dispozici sumu 2 miliardy a 291 tisíc korun. **red**

Padalo nejen listí

„Vždyť vodní děla pálí jen párkrát do roka,“ zpíval Petr Skoumal už před Listopadem ve svém nádherném chóru o projevech občanské neposlušnosti a demonstracích, k nimž se stateční scházeli u sochy českého patrona na sklonku minulého režimu. Už 18. listopadu 1989 tu znovu u sochy svatého Václava znělo z prvních hloučků demonstrantů, převážně studentů, provolávání hesel a mezi prvními: „Svobodu slova!“

● Luďa Razimová

První dny demonstrací na Václavském náměstí reagovali lidé na informace o událostech zveřejněné v hlavních médiích (které byly svým obsahem stále ještě ve stylu komunistické propagandy) analogicky s rčením „Lže, jako když tiskne“ ručně psaným transparentem „Československá televize lže, jako když Rudé právo tiskne“.

O tom, co se děje doopravdy, se jako první odvážily referovat tehdejší (dnes již zaniklé) deníky Lidová demokracie a Svobodné slovo. Pro ty, co nepamatují: mluvit v této souvislosti o odvaze, není přehnané. Dnes sotva představitelné časy, kdy ještě nebyly žádné mobilní telefony, natož internet, zato byla v zemi přítomna okupační vojska.

Na Letenskou pláň už s téměř milionem demonstrantů přijeli rovnou z ruzyňské věznice novináři Jiří Ruml a Rudolf Zeman. Nebyli tam na reportáži. Byli tam vězněni za tvorbu a vydávání samizdatových Lidových novin, o jejichž oficiální registraci dlouhodobě marně usilovali. A v ten mrazivý den, přesto naplněný neopakovatelným pocitem sounáležitosti přítomných, 25. listopadu 1989, pod tíhou požadavku Občanského fóra „Propuštění politických vězňů“, byli opravdu propuštěni. Ta radost, s jakou je Letná vítala na svobodě! Po jejich uvítání na tribuně někdo z nepřehlédnutelných zástupců spontánně zvolal otázku: „Co jste měli k obědu?“ a mnohatisícíhlavý dav začal skandovat: „Co jste měli k obědu? Co jste měli k obědu?“ Později se Jiří Ruml a Rudolf Zeman vystřídali ve funkci šéfredaktora již legálních (od ledna 1990) Lidových novin.

Cestou z pláň jsme se celí promrzlí zastavili na něco pro zahřátí v Parkhotelu. Ten nápad jsme neměli sami, bylo narváno, jako kdyby dávali něco zadarmo. A dávali. Další kapku optimismu. Byl puštěný rozhlas a najednou z něj (poprvé po dvaceti letech zákazů) zazněl hlas Marty Kubišové s nějakou docela obyčejnou písničkou, ale ten okamžik měl neobyčejný význam. Když pouští rádio Kubišku, je asi vyhráno! Všichni – i cizí lidé – se začali dojetím objímat. Směřování k demokracii však byl (a v leccems stále ještě je) běh na dlouhou trať.

Nicméně už 16. prosince 1989 se v tehdejší Sjezdovém paláci PKOJF (dnes Průmyslový palác holešovického Výstaviště) sešlo přes 1400 českých, moravských, ale i několik exilových novinářů a založili Syndikát novinářů ČR. Den před zvolením Václava Hav-

la prezidentem republiky první zasedání prozatímní rady syndikátu novinářů zvolilo za svého předsedu-syndika Rudolfa Zemana a šest jeho zástupců, jedním z nich byl Adam Černý, dnešní předseda SN ČR. Na 31. březen 1990 byla svolána první valná hromada. Čtvrtstoletí syndikátu. Je to moc nebo málo?

Pro některé dnešní třicátníky, nyní již aktivní novináře, je to, co označujeme za listopadové události (ale ve skutečnosti změny s tím spojené trvaly mnohem déle), jen jednou z otázek z dějepisů, a představují si, že se vše změnilo úderem Listopadu a bylo hned a téměř samo hotovo. To, co i v profesi považují dnes za samozřejmé, bylo zatím jen snem. Pravda, toho listopadu padalo nejen listí, jak se na jedenáctý měsíc v roce sluší, ale také vlády a režimy. Ale nikoli mávnutím proutku. Listopadem to začalo, ale ke svobodnému demokratickému vývoji i v médiích se dveře teprve pootevřely.

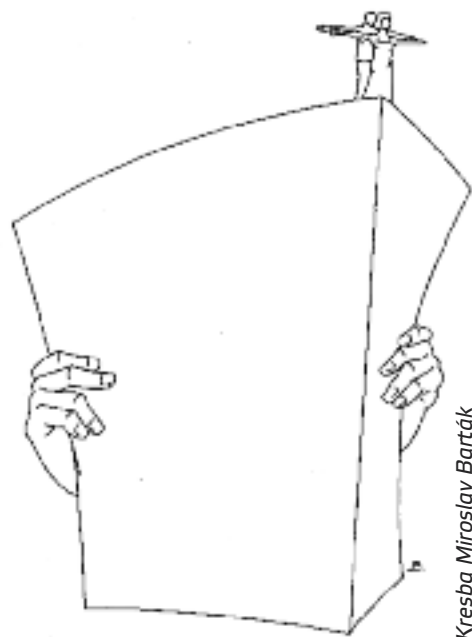
Uvědomme si, že například zákon o sdružování občanů byl přijat teprve 27. března 1990 a bez něj by jakákoliv činnost i našeho profesního občanského sdružení byla nezákonná. Cenzura byla zákonem definitivně zrušena až 9. května 1990 spolu s úřadem FUTI (Federální úřad pro tisk a informace), i když už 12. února byla vládní komisí pro sdělovací prostředky (jak byly nazývány tisk, rozhlas a televize) jeho další existence prohlášena za neopodstatněnou a byl jí označen za (cituji) „cenzurní, represivní a potlačovací mechanismus k uplatňování mocenských cílů KSČ“. Za první projev demokracie v legislativě sdělovacích prostředků po listopadu 1989 je považována novela tiskového zákona, která byla přijata 28. března 1990. Touto novelou byla uzákoněna svoboda vydávání periodického tisku a cenzura označena jako nezákonná.

Čtyři desítky let života s cenzurou – až na krátkou několikaměsíční přestávku v roce 1968, kterou zmařily sovětské tanky – nutně poznamenaly jak novináře, tak i čtenáře, posluchače a diváky. Ostatně ty tanky tu ještě byly. Vždyť první desítky tisíc sovětských vojsk se podařilo z našeho území odsunout až v období od konce února do konce května 1990, což byla teprve první ze tří etap jejich odsunu, dalším trval do léta 1991. Přesto k prvním svobodným volbám do parlamentu po čtyřiceti letech, konaným 8. a 9. června 1990, provázela už naše média 22 kandidujících politických stran, hnutí a koalic.

Co se za těch pětadvacet let změnilo? Skoro všechno. Rozhodně, byť postupně, vztah veřejnosti k médiím a novinářům. Tam je ta všeobecná úcta ke kurážným novinářům prorážejícím cestu ke zveřejňování svobodných a pravdivých informací. Není málo lidí, kteří dnes pod vlivem výroků některých politiků považují naši branži za tu nejhorší sebranku a házejí všechny novináře do stejné žumpy. Zvláště, když nepovrchní novinář „šlápne na kuří oko“ jejich oblíbenci či jeho chráněnci. Ani je nenapadne připustit si, že stejně jako každá jiná profesní skupina má i novinářina své „doktory Sovy“, ale také „Cvachy“.

Letos někdy koncem ledna jsem v jedné veřejné diskusi zažila mladého víc než sebevědomého novináře („všechno znal, všude byl dvakrát“). Když přišla řeč na to, že během sametové revoluce neměli občané zejména v mimopražských regionech informace, protože noviny, rozhlas a televize zprvu mlčely, docela vážně se zeptal: „A proč se nepodívali na internet?“

Naštěstí o několik týdnů později jsem na jedné mezinárodní konferenci poznala jednu dívku, zatím publikující jen občas. Byla mladá, hezká, chytrá, vzdělaná, přemýšlivá a myslící. Navíc za revoluce zplozená. To mi spravilo náladu. Naděje tu tedy je.

Kresba Miroslav Barták

Mediažurnál vedl rozhovor se Sabinou Slonkovou: Pavel Šafr by byl ideální šéfredaktor pro Andreje Babiše

• Martin Melichar

Co pro vás znamená nezávislá žurnalistika?

Žurnalistika, kterou neovlivňují zájmy inzertních klientů, přátel, vydavatelů, politiků a jakýchkoliv jiných lidí spojených s vydavatelstvím. Jediným zájmem nezávislé žurnalistiky je zájem čtenářů.

Z MF Dnes jste odešla už podruhé. Poprvé v roce 2003, kdy vám bývalý šéfredaktor Pavel Šafr zastavil článek o tom, že exministr Mlynář s Ambrozkem bydleli na karlovarském filmovém festivalu na účet ČEZu a Českého telecomu. Šafr to zdůvodnil tím, že MF Dnes jako partner festivalu o něm nemůže psát negativně. Byl za vaším tehdejší odchodem skutečně pouze tento článek?

Anabáze s tím článkem byla opravdu ten klíčový důvod mého odchodu. Je to přesně ten případ manipulace s obsahem, kdy zájem obchodního partnera je nadřazen zájmu čtenáře. Tyto tendence po nástupu Pavla Šafra do MF Dnes byly a toto je zřejmě nejkřiklavější případ, kdy nechal vyřadit článek z už připraveného vydání. MF Dnes měla s festivalem uzavřenu dohodu, že nebude zveřejňovat zprávy, které by mohly jakýmkoliv způsobem festival poškodovat.

Jaký máte na Pavla Šafra názor dnes?

Tak jak jsem ho zažila, myslím, že by to byl vysněný šéfredaktor pro Andreje Babiše. On opravdu nadřazoval zájmy, o kterých jsem mluvila, nad zájem čtenáře. Ale éra MF Dnes se Šafrem je pro mě minulostí a nemám

důvod se k jeho osobě vracet. Náš vztah nebyl ideální, měli jsme odlišný názor na to, jak se má vyrábět obsah seriózních novin, a tak jsem odešla. Je to úplně jednoduché, pokud s tím souhlasím, tak tam pracuji, pokud se tam děje něco, s čím nesouhlasím, tak se s tím buď smírím, nebo odejdu.

Druhý odchod z MF Dnes se odehrál loni v červenci. Na pozici šéfredaktorky jste vydržela půl roku. Skutečně jste šla do tohoto deníku s tím, že budete moct pod Andrejem Babišem dělat nezávislou novinařinu?

Kdybych si to nemyslela, tak bych tam nešla.

A co odchod šéfredaktora Roberta Časenského a dalších z redakce MF Dnes? Nevrtalo vám to hlavou?

Kdybych se rozhodovala podle toho, co si myslí okolí a kolegové novináři, tak bych třeba měla zakládat Aktuálně.cz. Z relativní jistoty papírových novin jsme odešli do neprozkoumaného terénu internetu a všichni nám říkali, že jsme se úplně zbláznili. Ptali se nás, proč vyměňujeme jistotu za něco, co vůbec nemusí fungovat a fungovat to určitě nebude. Ve chvíli, kdy jsme Aktuálně.cz spouštěli, byly reakce dost nechápavé. Po letech nám ale dal vývoj za pravdu a tím, kdo má dnes problémy, jsou printová média.

V minulosti jste se hodně zabývala propojením politiky a byznysu. Můžete říct, že má Andrej Babiš v tomto ohledu čistý štít?

Myslím si, že jeho vztahy s některými politiky byly velmi nadstandardní. Na druhou stranu nevybočovaly z úrovně vztahů, které mají všichni velcí hráči byznysu v České republice. Myslím, že to, jestli Andrej Babiš v rámci těchto vztahů překročil hranici, kdy už se můžeme bavit například o něčem trestném, se teprve ukáže.

Vy jste se někdy v minulosti zabývala kauzou, která souvisela s jeho osobou?

Zabývala. Šlo například o podnikání Šárky Grossové, manželky bývalého premiéra, která sháněla pro své akce sponzory mezi firmami, o nichž pak její muž zhruba ve stejné době rozhodoval ve vládě. A byl mezi nimi mimo jiné i Agrofert Andreje Babiše. Tehdy jsme pátrali po okolnostech sponzoringu a odpovědi byly jasné: firmám to přinejmenším otevíralo dveře ke Grossovi.

V nedávném rozhovoru jste Karlovi Hvizďalovi prozradila, že jste v MF Dnes zažívala tak velký rozpor, který v podstatě znemožňoval přípravu svobodných novin. Zkuste, prosím, tento rozpor vysvětlit na konkrétním příkladu. Co se před více než půl rokem v MF Dnes (v Mafře) dělo?

Pro mě to je všechno minulost. Uzavřela jsem kapitolu MF Dnes, když jsem odešla za Pavla Šafra a neměla jsem zapotřebí si s ním vyřizovat účty. Stejně tak jsem ji uzavřela nyní za érou MF Dnes za Andreje Babiše. Nastoupila jsem tam dobrovolně, nikdo mě nenutil, abych tam šla. Přicházela jsem tam s vědomím všech rizik, přesto mi to stálo za to pokusit se MF Dnes vrátit lesk a vliv. Chtěla jsem tu mít respektované noviny, která budu i já chtít číst. Nepovedlo se mi to, ale za pokus to určitě stálo. Pomohlo mi to k tomu, abych se zamyslela, zda chci ještě pracovat ve velkých mediálních domech, které jsou dnes až na výjimky vlastněny lidmi z předních míst tuzemského byznysového žebříčku, což nezávislou novinařinu značně limituje.

Foto ČTK

Místo šéfredaktorky MF Dnes vám tehdy nabídl přímo Andrej Babiš?

Poté, co Aktuálně.cz koupila společnost Zdeňka Bakaly (Economia, a. s.), se pro mě uzavřela jedna etapa. Tento projekt jsem s kolegy zakládala, stála jsem u jeho začátku, podílela jsem se na vybudování značky. Myslím, že se nám podařilo vytvořit respektovaný zpravodajský kanál. Bylo třeba posunout se dál. Přemýšlela jsem, kde v českých médiích stojí za to fungovat. Vyšla mi z toho MF Dnes. Navíc tam zůstali i lidé z doby, kdy jsem tam působila. Klíčový byl pro mě například Jiří Kubík. Sešla jsem se tedy s Andrejem Babišem a řekla mu, že chci pracovat v MF Dnes. Zpočátku se vůbec nejednalo o post šéfredaktora. Když jsem ale viděla, jakým způsobem se výběr šéfredaktora vyvíjí, s některými jmény jsem si vůbec spolupráci představit nedokázala, nakonec jsem řekla, že to budeme řídit právě s Jiřím Kubíkem.

Když jste byla na pozici šéfredaktorky MF Dnes, měla jste plné právo říct, jak bude vypadat titulní strana a jaká se budou řešit témata?

Jednoznačně, za obsah jsem zodpovídala já. Za ten půlrok, co jsem tam strávila, mohu garantovat, že všechno, co vzniklo, bylo na mou zodpovědnost. Nepustila jsem do novin nic, s čím bych nesouhlasila. Ve chvíli, kdy nastala situace, že už jsem nebyla schopna tuto odpovědnost za obsah garantovat, bylo potřeba odejít.

V jakém případě tento okamžik nastal?

Znovu opakuji, že mě nikdo nenutil, abych tam šla a co se doma navaří, to se doma taky sní. Lidé, kteří tam se mnou byli, ty situace znají a není potřeba to rozpitvát. Do MF Dnes jsem nastoupila za jasně daných podmínek s tím, že budu garantem svobodných, sebevědomých a nezávislých novin. Ve chvíli, kdy toto nemohu dodržet, nezbyvá než odejít.

Kolik lidí z Agrofertu je v současnosti na vedoucích pozicích v Mafře?

Ve chvíli, kdy jsem odcházela, tak v představenstvu Mafry byli dva lidé z Agrofertu.

„Nebudu sedět v žádném orgánu (Mafry), nebudu vůbec mluvit s novináři, ani jim nedám interview, jako dal nedávno pan Bakala Hospodářským novinám,“ to řekl Andrej Babiš, když Mafru koupil a v únoru 2015 dal dvoustránkový rozhovor právě své MF Dnes. Co si o tom myslíte?

To jsou klasické řeči politika. Řeči se vedou a voda teče, to přece nikdo nemůže brát vážně. Tohle je věc, kterou bych MF Dnes ani Andrejovi Babišovi nezalívala. Ale to, co zmiňujete, je podstata celého problému. Ve chvíli, kdy píšete o věcech spojených s majitelem typu Andrej Babiš, stávají se tyto články pro část veřejnosti automaticky nevěrohodné. Nenaděláte s tím vůbec nic. Nikdy nepřesvědčíte ty, kteří se nechtějí nechat přesvědčit, že svému majiteli nestráníte.

Jenže Andrej Babišovi se jako objektu při přípravě novin nemůžete vyhnout, nemůžete přestat dělat rozhovory s lídrem významného politického uskupení – s vicepremiérem a zároveň ministrem financí. Pokud jste plnohodnotný deník, tak se nemůžete tvářit, že ten člověk neexistuje, i když je to zároveň váš vydavatel. Je to strašně tenká hranice, kterou ale jde obecně vybalancovat. Nesdílím názor některých kolegů, kteří oznámili, že o Zdeňkovi Bakalovi nebudou psát, když je to jejich majitel.

A jak tedy fungovala redakční politika v podobných případech za vás?

Když chtěl Andrej Babiš reagovat na nějaký článek, který jsme napsali, tak jsem ho nechala reagovat ve chvíli, když jsem zjistila, že jsme tam udělali chybu nebo nepřesnost a on má právo se k tomu vyjádřit. Fungovalo to úplně stejně jako u ostatních politiků. Byla tam nastavená vstupní pravidla, která jsme neměnili, protože mi přišla dobrá. To znamená, že u politiků si komentáře redakce sama objednává, pokud k tomu nastane výjimečná situace, ale nelze z toho udělat jejich kolbiště. Bez výjimky. Ve chvíli, kdy tam pustíte jednoho, budou tam chtít všichni.

ni. A budete pak těžko vysvětlovat, že jste nějaký komentář nevydali pouze pro to, že byl špatný a ne proto, že byl politicky „nevhodný“.

Před pár dní jste spustila nový internetový projekt Neovlivní.cz. Plánujete mapovat vazby a kontakty lidí, kteří mají v ČR vliv. V rozhovoru pro Aktuálně.cz jste řekla, že už pracujete na prvním velkém tématu, kterým je vliv Ruska na zdejší veřejný sektor. Přibližte, jak bude celý projekt fungovat.

Deník Neovlivní.cz jsme spustili v březnu, jeho cílem je mapovat vliv v nejrůznějších částech společnosti. Jako první věc jsme popisovali věcírek u Pavla Němce – zákulisního esa v justici – kam kromě pestré směsice politiků, advokátů a podnikatelů, dorazili i lidé trestně stíhaní. Ten materiál splňoval naše kritéria, kam chceme deník směřovat.

Popisoval šíří Němcových kontaktů a zároveň přinesl zjištění, že mezi účastníky byl i předseda vrchního soudu v Praze Jaroslav Bureš a současně lidé, jejichž trestní kauzy skončí na stole „jeho“ soudu. Takže zjevná kolize. Finálním výstupem je pak TOP 10 v justici, tedy index vlivu v oblasti spravedlnosti.

Současně jsme sestavili databázi médií, která dávají nekorigovaný prostor kremelskému pohledu na svět. Ta se bude průběžně aktualizovat a hodláme přinášet portréty významných postav ruské propagandy u nás.

Deník vydává nezávislé vydavatelství Dead Line Media. Kromě Neovlivní.cz jsme spustili i první lifestyleový magazín o odpovědném životním stylu My89, který vede Lenka Tréglová. Obsah zajišťují naši kmenoví redaktoři a síť externích spolupracovníků.

Kdo váš projekt financuje a kdy společnost Dead Line Media vznikla?

Firma vznikla v prosinci 2014. Financování je v tuto chvíli rozloženo na několik zdrojů. Deník Neovlivní.cz je financován z grantů, dotací a darů. Druhou část zdrojů tvoří naše peníze a poslední částí je další vydavatelská činnost, kterou firma provozuje.

Pomalu se zde začínají etablovat nové projekty jako je názorové Echo 24 nebo faktičtější časopis Reportér. Jakou profilaci bude mít váš internetový deník? Kde vidíte mezeru na trhu?

Stále tu chybí kvalitní investigativní žurnalistika, kterou já i můj spolupracovník Tomáš Syrovátka, dlouholetý novinář z MF Dnes, roky děláme. Stejně tak tu zcela chybí systematické mapování vlivových vazeb v určité části společnosti. Ty vám dají odpovědi na spoustu otázek, které by vás bez znalosti těchto vazeb možná ani nenapadly. Byla bych ráda, kdyby náš web fungoval s dlouhodobější platností, než je jen přebíjení jedné kauzy druhou.

Jde o podobný projekt Ondřeje Neumanna, který nedávno pod patronátem Ústavu nezávislé žurnalistiky založil Hlídacího psa, který hodně sází na datovou žurnalistiku?

Datová žurnalistika je skvělá, ale data je nutno správně interpretovat a dávat do souvislosti s vlastními informačními zdroji. Sama o sobě je jen klíčem k pochopení určitých situací, ale záleží vždy na analýze, kterou z dat uděláte.

Jaké čtenáře chcete oslovit?

Náš web má motto O lidech a vlivu, z čehož vyplývá, že chceme oslovit čtenáře s vlivem a rozhodovacími pravomocemi. Cílem našeho vydavatelství je přitáhnout k našim projektům ale i další lidi, kteří ať už z titulu funkce, naturelem nebo životním postojem posouvají společnost kupředu.

Obsah je zdarma, bude to tak i v budoucnu?

Bude. Na všech projektech, které tu v posledních letech vznikaly, i na experimentech velkých vydavatelských domů, je zřejmé, že je tu velmi omezený okruh lidí, který je ochoten za informace na internetu platit. Ve chvíli, kdy jste naučil a vychoval je k tomu, že vše na internetu je zadarmo, těžko je donutíte, aby za informace platili.

Případ blogera Raífa Badáviho ukazuje deficity v tiskové svobodě Saúdské Arábie

Saúdská Arábie má v mezinárodní novinářské komunitě co do naplňování tiskové svobody špatné renomé. Kritiku v této souvislosti vyvolává už delší dobu vlekloucí se případ nezávislého novináře Raífa Badáviho, který byl za kontroverzní texty a kritiku režimu odsouzen k tisícům ran bičem a vysoké pokutě. Situaci nepřidal ani poněkud zdrženlivý postoj amerického prezidenta Obamy, který arabskou zemi nedávno navštívil.

• Jiří Sirotek

Soudy v Saúdské Arábii neváhají vynášet na obranu režimu rozsudky, které jsou v příkrém rozporu se západním pojetím spravedlnosti. I když americký prezident Barack Obama během lednové návštěvy Saúdské Arábie zdůraznil význam dodržování lidských práv, o případu Raífa Badáviho, který je v zemi nejkřiklavější ukázkou jejich porušování, se explicitně nezmínil. „Spolupráce v bezpečnostních otázkách má přednost,“ vyjádřil Obama, že mu za to nestojí, zbytečně si rozhádat cenného spojence v geopoliticky značně rozjitřené oblasti.

Badáviho kauza se nicméně v uplynulé době dostala i do zájmu českých médií. Do popředí vstoupila zejména informace o hrozbě smrti nezávislého novináře ubíčováním. Celá kauza má poměrně bohatou historii. Badávi založil před několika lety internetové fórum Svobodní saúdstí liberálové (Free Saudi Liberals), kde publikoval kontroverzní texty. To v režimu, který je považován za jeden z nábožensky nejrigidnějších na světě, vyvolalo ostrou reakci.

V roce 2012 byl třicetiletý blogger uvězněn, v roce 2013 si vyslechl první rozsudek odnětí svobody a v loňském roce mu odvolací soud zpřisnil trest na 10 let vězení, 1000 ran bičem, pokutu ve výši jednoho milionu saúdských riálů (266 000 dolarů), zákaz cestování na 10 let a 10 letu zákazu vystupování v médiích.

Badávi se údajně dopustil urážky islámu a náboženských hodnotářů, propagování liberálního myšlení a počítačové kriminality. Tisíc ran bičem by Badáviho usmrtilo, ale o to tamní justici nejde – bičování se má konat jednou týdně a odsouzený má dostat vždy 50 ran. Veřejné bičování se zatím konalo jen jednou a úřady zřejmě kvůli špatnému zdravotnímu stavu Badáviho další výkon trestu odložily.

Odsouzen k patnácti rokům vězení byl také Badáviho advokát a ochránce lidských práv Waleed Abulkhair. Právníka, který zastupoval mnoho obětí porušování lidských práv, odsoudili mimo jiné za „navádění mezinárodních organizací proti vládě“ a za „porušení oddanosti vládců.“

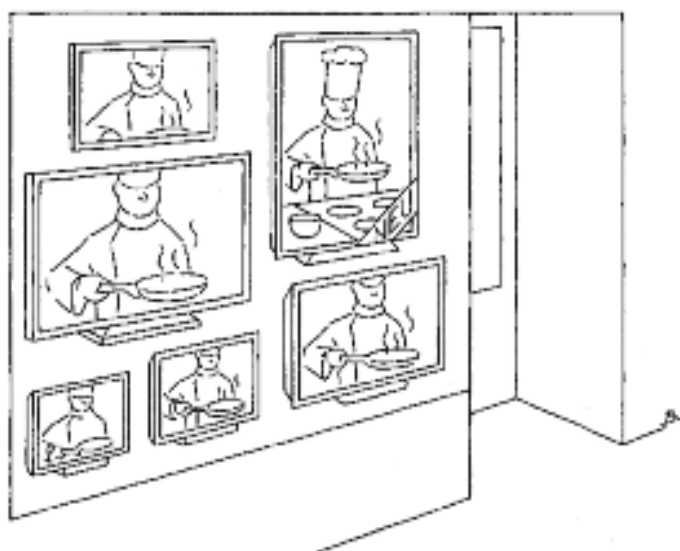
Foto wikipedia

Dodejme, že jen v červnu 2013 bylo v Saúdské Arábii odsouzeno k trestům odnětí svobody 11 aktivistů. Byli obviněni z údajné neposlušnosti králi, podněcování nepořádku a svolávání demonstrací nebo z poškození obrazu Saúdské Arábie v zahraničí. To vše údajně na základě šíření nepravdivých informací za pomoci zahraničních skupin.

Badáviho případ vzbudil ve světovém veřejném mínění značnou pozornost. Lidskoprávní organizace Amnesty International označila aktivistu za vězně svědomí. „Vláda Spojených států žádá Saúdskou Arábii, aby zrušila tento brutální trest a zrevidovala Badáviho případ a rozsudek,“ prohlásila v této souvislosti mluvčí ministerstva zahraničí USA Jen Psakiová.

Protest proti rozsudku vyjádřila také skupina amerických senátorů, kteří označili bičování za barbarské a varovali před poškozením vztahů mezi USA a Saúdskou Arábií.

Předseda Evropského parlamentu Martin Schulz zase trest označil za „popravu na splátky“. Badávi mu vyjádřilo solidaritu také 18 nositelů Nobelovy ceny, kteří oslovili saúdskoarabské akademiky v otevřeném dopise. Amnesty International sdělila, že Badávi mu hrozí trvalé zdravotní následky, jestliže bude muset absolvovat zbytek trestu. Podle Badáviho manželky se aktivistův stav po prvních padesáti ranách zhoršil natolik, že může jít o život.

Kresba Miroslav Barták

UNESCO potřetí připomínalo Světový den rozhlasu

Světový den rozhlasu, jehož cílem je širší osvěta významu média i podpora přístupu lidí ke kvalitním informacím, připadl v letošním roce na 13. února. Organizátoři zvolili jako zastřešující téma mládí a inovace. Upozorňují, že rozhlas je stále nejrozšířenějším médiem, protože je dostupný pro 95 procent světové populace.

● Jiří Sirotek

Světový den rozhlasu se slaví od roku 2012 z iniciativy organizace UNESCO. Již pravidelně připomíná historický okamžik roku 1946, kdy začala poprvé vysílat rozhlasová stanice OSN. Hlavním cílem akce bylo upozornit na význam rozhlasových médií a také usnadnit přístup široké veřejnosti k rozhlasovým informacím, zlepšovat sdílení informací mezi provozovateli vysílání a také podpořit hlavní rozhlasové sítě a stanice, nemluvě o svobodě projevu a genderové rovnosti ve vysílání.

Rozhlas hraje stále důležitou roli ve světě globálních médií. Denně z něj čerpají informace téměř dvě miliardy mladých lidí. Generální tajemník OSN Pan Ki-mun ve svém prohlášení zdůraznil význam, který rozhlas má také při informování o důsledcích přírodních katastrof.

„Mezinárodní komunita určuje nové cíle udržitelného rozvoje a hledá společný hlas pro řešení klimatických změn,“ doplnil čelný představitel OSN.

Ačkoli rozhlas jako médium funguje již sto let, stále patří mezi velmi populární médium pro poskytování a výměnu informací nebo vzdělávání.

S tím související nutnost většího podílu mladých lidí na tvorbě rozhlasových pořadů utvářejících naši budoucnost zdůraznila při příležitosti dne rozhlasu také generální ředitelka UNESCO Irina Bokovová. Ta prohlásila, že mladí lidé zatím nejsou v médiích dostatečně zastoupeni. „Existuje stále málo mladých producentů a hlasatelů. Také programů věnovaných mladým lidem nebo jimi vytvářených není příliš,“ prohlásila Bokovová.

Organizace UNESCO v neposlední řadě upozorňuje, že rozhlas je stále nejrozšířenějším médiem, které je dostupné pro 95 % světové populace. Irina Bokovová dále připomněla, že lidé ve věku pod třicet let dnes tvoří více než polovinu světového obyvatelstva.

„Když bude mladé lidi na celém světě více slyšet, dokážeme vyvolat novou energii pro omlazení v mediálních profesích, dokážeme pomáhat vytváření celistvějšího a bohatšího společenství,“ uzavřela generální ředitelka UNESCO.

Organizátoři soutěže Novinářská cena 2014 oznámili složení poroty

Nejlepší mediální texty tuzemské mediální scény za loňský rok zhodnotí Aleksander Kaczorowski, Arnošt Wagner nebo Dana Schmidtová Nadace Open Society Fund Praha představila v uplynulých dnech jména porotců a porotkyň soutěže Novinářská cena 2014. Čtyřlícetka zkušených zahraničních novinářů a novinářek, respektovaných osobností kulturní, neziskové, společenské a vědecké sféry bude hodnotit příspěvky od 290 žurnalistů, kteří se do 2. února přihlásili.

Novinářská cena 2014 ocení nejlepší práce loňského roku v deseti žánrových kategoriích psané, audiovizuální a online žurnalistiky. O vítězi každé kategorie rozhodne čtyřčlenná odborná porota. Seznam všech hodnotitelů a soutěžních kategorií najdete na webu soutěže.

V porotách soutěže zasednou novináři a novinářky ze zahraničních médií. Členství v porotě letos mj. přijal exilový novinář Arnošt Wagner, bývalá novinářka, nyní velvyslankyně, Janina Hřebíčková nebo známý polský esejist a bohemista Aleksander Kaczorowski.

„Stejně jako v minulých ročnících vyhlásíme v soutěži Novinářská cena 2014 kategorií o Nejlepší česko-slovenský kreslený vtíp, komiks nebo karikaturu, ve které soutěží čeští a slovenští kreslíři a karikaturisté.

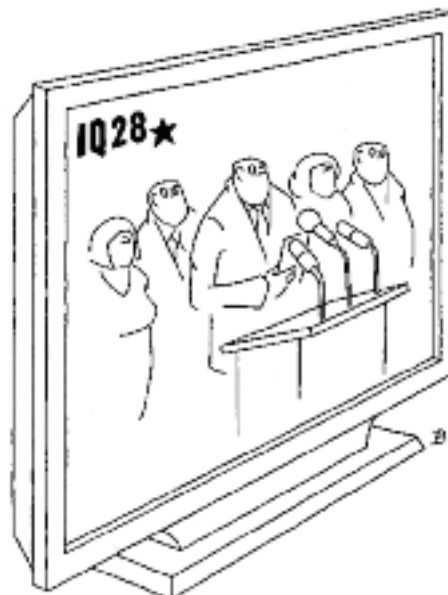
Tragická událost v redakci francouzského týdeníku Charlie Hebdo jen ukázala na nutnost podpory nezávislé a svobodné žurnalistiky, obzvláště podpory karikatury jako zcela specifického novinářského žánru, který i beze slov dokáže vtípně reflektovat aktuální dění ve společnosti,“ uvedl ředitel Nadace Open Society Fund Praha Robert Basch s tím, že letos soutěží ve všech kategoriích 290 autorů a autorek.

Již druhým rokem mohou v Novinářské ceně soutěžit také studenti, a to ve zvláštní Ceně společnosti Google pro mladé talenty datové žurnalistiky. Vítězný projekt bude autor nebo autorka realizovat ve spolupráci s redaktory Českého rozhlasu.

Vítězové a vítězky všech kategorií budou slavnostně vyhlášeni v dubnu 2015 v Praze. V každé kategorii bude udělena jedna cena spojená s odměnou ve výši dvacet tisíc korun. Soutěž Novinářská cena v České republice pořádá Nadace Open Society Fund Praha. Hlavním partnerem soutěže je také NEWTON Media a.s. a Nadácia otvorenej

společnosti – Open Society Foundation. Mediálním partnerem jsou České noviny, internetový server ČTK.

red

Krasba Miroslav Barták

Co byste měli vědět o Miroslavu Bartákovi

Skoro půl století se pohybují v blízkosti Miroslava Bartáka. Řekl jsem si před časem, že bych shrnul, co se za ta léta s autorem stalo, jak se změnil a co je vůbec nového.

● Ivan Hanousek

Vzpomínám, že když jsme spolu prvně mluvili, to bylo v roce 1969, odpovídal stručně, ba jednoslovně. Jako novináře mne to zrovna netěšilo, ale jako člověka, jenž hledá pro redakci Junáka kreslíře a spolupracovníka, to byla jiná písnička. Ta rychlá a přesná domluva byla v dalších letech hotové potěšení. Od té doby se ovšem autor slušně rozmluvil, i když v humoru zůstal beze slov. Taky už ho po dvou pivech nebolí hlava.

Ale co jinak? Že zůstal pořád svůj v pojetí i úrovni humoru? Že se stal v oblasti cartoons mezinárodní celebritou? Možná za vším stojí právě to, že Mirek je neuvěřitelně pečlivý. Snad jen Zdeněk Burian dokázal tak precizně zabalit svůj obrázek jako Barták. Přiznám se, že jsem některá jeho díla pomačkal jen proto, že jsem je nedokázal bez hrubé síly zbavit důmyslné ochrany proti poškození.

Počty jeho kreseb jsou nad mé počtářské schopnosti. Když si vzpomenu všech těch ná-

vodných obrázků, jen těch motýlů, hub či kytek, které jsme počátkem 70. let tiskli v dětských časopisech!

Pokud jde o vtipy, někdy autora musím konečně přimět k pořádnému bilancování. Aby pravil: dodnes jsem nakreslil a otiskl 7777 kreseb a ilustroval 77 knih... Takto by to totiž bylo, kdyby kreslil po jednom vtipu obden. Jenže on jich jistě nakreslil víc. A teď pozor: vedle toho, či při tom, přestaví chalupu pro jednu ženu, pak dostaví dům pro druhou ženu, ateliér pro sebe, vybaví salon pro manželku-galeristku, vyrobí postýlku pro dítě, vybuduje pískoviště pro vnouče.

Pro česky kreslený humor toho postavil také nespočet. Autorovi těchto řádek třeba postavil knihovnu přes celou stěnu pro 1500 knížek a katalogů kresleného humoru. Se dřevem pracuje nejraději, pokud se ovšem dá mánií říkat práce. Kdejakou starou hrušku mu lze nabídnout za odvoz. Její proměnu v umělecké

Foto archiv

či praktické (často veselé) dílo pak můžete jedině obdivovat.

Pečlivý, pracovitý, plodný a přátelský. To jsou čtyři „p“, které Miroslava Bartáka vystihují.

Poslední adjektivum, tedy přátelský, je pro mne nejdůležitější. Mirek je přátelský jaksi obecně ke každému, k přátelům pak obětavě. Na soumraku 60. let při památném setkání významných karikaturistů v malostranském hostinci „U tří zlatých trojek“ byl jediným, kdo bral můj pokus o založení jakéhosi vzájemně podpůrného spolku (agentury) vážně.

O dvacet let později se stal zcela samozřejmým hlavním představitelem České unie karikaturistů, kterou provedl coby lodivod (inu: námořní důstojník) bouřlivými vlnami a zrádnými mělčinami devadesátých let a předal nepoškozenou svému následovníkovi. Jako uznávaný arbitr se stále aktivně účastní našeho spolkového života.

Ke slovu pečlivý, pracovitý, plodný, přátelský bychom měli dodat ještě paličatý. Tohle páté „p“ asi nejlépe zná rodina – nechte si o pověstné „bartákovské“ paličatosti (souvisí se zmíněnými předchozími „p“) vyprávět od ženy Terezy nebo od jejich dětí. Pokud jde o humor, tak když si umane nad čtvrtkou, že to bude takhle, tak to tak bude, zakousne se a nepustí, dokud nebude po jeho. Pokud nejde o humor, je to prý stejné.

V posledních letech se Mirek Barták věnuje (i knižně) často tematice lidského zdraví a lékařů. Můžeme jen tušit, proč je mu (i nám, kteří pamatujeme jeho vtipné začátky) zrovna tato oblast humoru čím dál bližší. Člověk v jistém věku potřebuje notnou dávku veselé myslí už jen k tomu, aby se ráno dokázal vyhrabat z postele. Nevím, jak to jde samotnému autorovi, ale s Mirkovým humorem se mi dnem zkrátka belhá líp.

Profil autora kreseb v kostce

Narodil se roku 1938 v Košicích na Slovensku českým rodičům. Vystudoval námořní akademii v bulharské Varně a v letech 1960 až 1969 pracoval na námořních lodích jako lodní inženýr. Od roku 1969 už působí výhradně na souši. Od začátku sedmdesátých let minulého století je kmenovým spolupracovníkem švýcarského humoristického časopisu *Nebelspalter*, je též stálým spolupracovníkem významného týdeníku *Weltwoche*. Stal se nositelem prestižní nizozemské Ceny Tona Smitse za významný přínos žánru cartoons (neboli kreslený humor). Miroslav Barták žije se ženou, vnoučaty, psem a kočkami v domku nedaleko Prahy jen pár metrů od lesa.

Tak zní ve zkratce informace, kterou jsme představili autora již v prosinci roku 2010. Barták byl totiž prvním z už docela početné řady karikaturistů, kteří náš časopis od té chvíle zdobí svými kreslenými vtipy. Nejen proto jsme se rozhodli, že mu věnujeme prostor i letos. Miroslav Barták byl také prvním předsedou České unie karikaturistů, která vznikla v březnu 1990 a připomíná si teď 25 let své existence.

Jako první se Barták umístil už mnohokrát ve světových soutěžích kresleného humoru – naposledy loni na vzkríšené mezinárodní soutěži *Humoresť* v Hradci Králové, kde získal *Grand Prix* za svůj kreslený nápad na téma „Kolo“.

V posledních letech se autor věnuje především ilustracím knih. Za všechny jmenujeme rozsáhlý rozhovor Renaty Červenkové s psychologem Radkinem Honzákem, který Barták odlehčil dvacítkou přiléhavých vtípů beze slov. Autor nezapomenutelných vtípů se zrovna chystá na knížku sloupeků Karla Hvizďaly, obálku už má hotovou. Před časem se v řadě novin objevila reportážní fotografie z křtin příručky pro nově zvolené představitele obcí. Premiér tehdy možná ani netušil, že polévá obálku právě od Bartáka, ale každého ze zastupitelů zaručeně potěší, až svazek otevrou, že praktický manuál pro jejich činnost tak nápaditě ilustroval právě světoznámý karikaturista.

V poslední době se v kreslířově díle stále častěji objevovalo téma spojené s hrou v šachy. Barták udělal třicítku barevných kreseb v patřičně velkém digitálním provedení, aby vydržely zvětšení při tisku na nádražních reklamních panelech. Má to na svědomí úspěch turnajů v takzvaném Šachovém vlaku, zajímavé novince brouzdající po starém kontinentu.

Z našeho denního tisku i z týdeníků sice Bartákův humor zmizel, nicméně stále jej mohou ocenit čtenáři magazínu *R. D. Výběr*, v němž už třetí rok tisknou jeho barevný vtíp na zadní straně obálky. A nutno dodat, že se z toho neradují jen čeští abonenti. Kresbu tisknou všechny evropské verze magazínu, jejich šéfredaktoři se totiž shodli na tom, že chtějí obálkové vtipy právě od českého umělce Miroslava Bartáka. (IH)

Cizí slova v mediálních textech

Do současných novinářských textů, ale nejen sem, pronikají čím dál větší měrou cizí slova. I když mají takové výrazy v žurnalistice nepochybně své pevné místo, není jejich užívání vždy správné. Lucie Jílková, pracovnice Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR, to ilustrovala na konkrétních příkladech z nedávné doby. Na základě kladného hodnocení čtenářů se redakce Mediažurnálu rozhodla, že bude rubriku o mediální češtině zařazovat pravidelně.

● Lucie Jílková

V tomto textu se chci zamyslet nad užíváním cizích slov v mediálních textech. Ta mají v našich promluvách či psaných textech samozřejmě své pevné místo, jejich užívání však může mít různá úskalí.

Nejprve se zmiřme o tzv. pleonasmech (krátkou poznámku jsem jim věnovala již v předešlém Mediažurnálu), tedy případech, kdy je stejná skutečnost vyjádřena dvakrát, často jednou výrazem domácím, jednou výrazem cizím. Vezměme třeba souvětí: ...vznikají nebezpečné a karcinogenní látky, navíc s kumulativními účinky, které se nenápadně hromadí v organismu (Týden 5/2015). Přídavné jméno kumulativní znamená hromadící, jde tedy o cizí slovo, jehož český ekvivalent se, byť v podobě slovesa, objevuje hned ve větě následující. Podobná situace je v souvětí: Tvůrce Pátého elementu kreativně využil a popřel jeden z hlavních mýtů dějin kinematografie (LN, 17. 1.). Nahradíme-li příslovce kreativně domácím výrazem, tedy nejspíše souslovím tvůrčím způsobem, pak se blízko sebe objeví výrazy tvůrce a tvůrčí. Ze stylistického hlediska by taková věta nepůsobila zrovna nápaditě. Cizím výrazem kreativně se tato výrazová nenápaditost narušila, ovšem pouze formálně, nikoli obsahově.

Nebo jiný příklad: Najímání bývalých hvězd za zenitem je přitom součástí Bessonovy taktiky (LN, 17. 1.). Je-li někdo hvězda za zenitem, pak je nepochybně hvězdou nikoli současnou, je hvězdou bývalou. Domnívám se, že mezi obojím není podstatný významový rozdíl.

Zajímavým příkladem je věta (která byla součástí delšího souvětí): (...) pokud bude svět multipolárnější (...) (Echo, 4/2005). Co vlastně znamená slovo multipolárnější? Slyšíme v něm samozřejmě slovo pól, tedy původně zeměpisný pól severní a jižní, pól se však běžně užívá v přeneseném smyslu: stojíme na protilehlých pólech, tj. zastáváme opačné názory. Je-li něco bipolární, pak je to dvojpólové (například bipolární tranzistor), je-li něco multipolární, pak je to, poněkud krkolomně řečeno, vícepólové. V oblasti mezinárodních vztahů (ty jsou tématem článku, z něhož příklad pochází) se bipolaritou rozumí výsadní postavení dvou mocností, dvou pólů, v době studené války se jimi rozuměly USA a SSSR; multipolaritou pak situace, kdy moc je rozdělena mezi mocností více, mnoha, multi, aniž by bylo přesně řečeno, kolik těch mocností je, počet pólů se může proměňovat. Pokud dané přídavné jméno stupňujeme: multipolární – multipolárnější, pak onu mnohost, vícerost po mém soudu vyjadřujeme dvakrát,

jednak oním multi, jednak tím stupňováním.

Jsou ale jistě případy, kdy je – s ohledem na čtenáře – vhodné, cizí výraz přeložit, nahradit výrazem domácím, a to třeba tehdy, je-li cizí slovo příliš neobvyklé, takové, u něhož je pravděpodobné, že je všichni čtenáři nebudou znát. Například: Pokud moderní člověk odmítne uzavřít o vlastním sebezničení, o autodafé, zbývá mu jediná možnost (LN, 17. 1.). Výraz autodafé je právě výrazem, který nutně nemusejí všichni čtenáři znát, proto může být namíste uvést i jeho domácí ekvivalent. Zajímavé slovo autodafé pochází z portugalského auto da fé, česky doslova skutek víry; autodafé je podle Akademického slovníku cizích slov původně spjato se středověkou španělskou a portugalskou inkvizicí, je okázalým vyhlášením a provedením rozsudku smrti nad kacíři. V přeneseném slova smyslu je pak autodafé okázalé ničení něčeho, například veřejné pálení knih. Ještě se ale vraťme k uvedenému příkladu z LN. Autodafé jako ekvivalent výrazu zničení je tedy namíste, ale v souvislosti s pleonasmy se můžeme ptát, zda k vícerému vyjádření těchto nedošlo u výrazů domácích: vlastní sebezničení. Nestačilo by jen sebezničení nebo vlastní zničení?

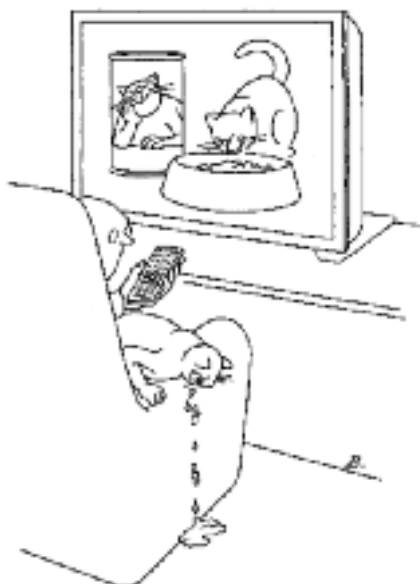
Pozoruhodné je střídání přídavných jmen bolívarský a venezuelský u jména Nicoláse Madura, tedy prezidenta státu, který se dnes v češtině oficiálně jmenuje Bolívarovská republika Venezuela; v textu čteme: bolívarský bijec Maduro nebo venezuelský poutník Maduro, uvedená přídavná jména jsou přívlastkem i u dalších podstatných jmen: bolívarský lid, ve-

nezuelské fastfoody aj. (Týden /2015). Přídavná jména v textu fungují jako synonyma, obě odkazují k názvu státu. Lze si představit analogický případ: o Angele Merkelové lze mluvit jako o kancléřce německé nebo spolkové. Užívání přídavných jmen venezuelský a bolívarský může být chápáno jako nevtíravé poučení čtenářů, kteří třeba dosud nemají zautomatizován oficiální název oné jihoamerické země.

Nyní se podívejme na příklady, v nichž se cizí slova objevují ve smyslu, který může být zarážející, někdy přímo chybný. Například ve větě Vydání bylo dokonce o sedm let antedatováno (Echo 4/2015) je užito cizí předpony anti. Ta se vyskytuje v mnoha slovech, ve kterých se vyjadřuje opozice vůči něčemu, například ve slovech antifašismus, antisemitismus aj. Náležitá by v tomto případě byla předpona ante, s významem před, předem, neboť antedatovat znamená opatřit něco, například listinu, dřívějším datem, než je skutečný den vystavení, tedy zjevně to, co měl na mysli autor dotčené věty (opakem by bylo sloveso postdatovat).

Ve větě Ty nejlepší obrazy z Mannových filmů potemněle rezonují (Echo 4/2015) se lze zastavit u slovesa rezonují. Rezonovat znamená souznít, znít s něčím, znít na základě něčeho, například klavírní deska se rozezní, rezonuje poté, co kladívko udeří o strunu. Jde o to, že výsledný zvuk nezpůsobuje znějící předmět sám. V uvedené větě však chybí ono spoluznění, souznění čili rezonance, slovesa rezonovat je zde užito prostě ve smyslu znít. Přemýšlím-li o té větě ještě dále, vidíme, že slovesa rezonovat (zde: znít) je samozřejmě užito v přeneseném slova smyslu: rezonují zde obrazy. I v tom přeneseném smyslu by ale bylo vhodné, kdyby filmové obrazy rezonovaly s něčím, s někým, například: Nejlepší obrazy z Mannových filmů v publiku rezonují.

Někdy jsou cizí slova užita zcela náležitě, ovšem jsou to slova, která nemusejí čtenáři daného textu nutně znát a která lze vyjádřit i výrazem domácím. Například ve větě Konstruktivismus, politický a subversivní, nikdy nebyl manýrismem (LN 24. 1.) je, domnívám se, na malém prostoru příliš mnoho cizích slov (a mnoho jich bylo ve větách bezprostředně předcházejících i následujících). Taková věta může být pro čtenáře skutečně dost náročná na pochopení, jistě by bylo možné mu situaci ulehčit tím, že se slovo subversivní nahradí výrazem podvratný. Překvapivě působí i psaní s, jež bylo zřejmě převzato z anglického pravopisu, v angličtině existují slova subversive (podvratný,

Kresba Miroslav Barták

rozvratný) nebo subversion (převrat, zkáza, podvrtná činnost), neboť podobně zakončená, původem latinská slova se v češtině píší častěji se z: intenzivní, persvazivní aj.

Příkladem jiného druhu je užití slova diskretní (Echo 5/2015); to se hned dvakrát objevilo v témže textu, na poměrně malém prostoru, pokaždé v souvislosti se syntezátory, ovšem pokaždé v jiném významu. Nejprve se objevila věta: Většinou to byly diskretní součástky, vyvinuté pouze pro daný konkrétní model nástroje; o něco dále v textu pak souvětí: Ke každému nástroji si pořizují demonahrávku, rozmontují ho, podívám se do něj a pak ho někde uvnitř diskretně podepíšu. V prvním případě je přídavné jméno diskretní použito jako speciálního termínu v elektronice, jde o zařízení

složená z oddělených, diskretních součástek, například odporů, tranzistorů, kondenzátorů aj. Odborník v elektronice si již domyslí, že tím pádem nešlo o integrované a hybridní obvody. Ale lze takto o integrované a hybridní obvody čtenáře daného listu? Podíváme-li se na druhé souvětí, vidíme, že zde je slovo diskretní použito ve smyslu důvěrný, utajený, tedy ve smyslu, který je, domnívám se, pro většinu čtenářů, běžnější. Cizí slovo bylo v případě tohoto textu použito ve dvou různých významech, v obou případech zcela náležitě. V první větě by ale po mém soudu mohlo být doplněno nějakým vysvětlujícím komentářem.

Na závěr ještě uvedme příklad česko-slovenský: Mám strach z takových klamstev. Protože to je klamstvo. Řekněme to tak, jak to je.

To není pravda. To je klamání, to je prostě vymyšlení. To je prostě lhaní. A klamstva se bojím víc, než... (Týden 5/2015). Klamstvo znamená ve slovenštině lež. Příklad pochází z rozhovoru s Magdou Vašáryovou a je převzat z výsledné tištěné podoby interview. Jak ale vypadala jeho předloha? Jak mluvila (nebo psala mail) paní Vašáryová? Jak mluvil (psal mail) tazatel? Překládal někdo odpovědi paní Vašáryové ze slovenštiny do češtiny? Proč v českém textu zůstalo slovenské klamstvo? Paní Vašáryová dané slovo opakuje, zpřesňuje, uvádí synonyma. Je proto možné, že jde o promyšlenou práci s tímto výrazem.

Jak je vidět nejen na tomto příkladě, cizí slova nám mohou poskytnout mnoho podnětů k přemýšlení.

Mediální sebevražda v regionální Mladé frontě DNES a nejen tam

Jen málokteré periodikum, které se v této složité době snaží udržet na trhu, páchá více či méně dobrovolnou sebevraždu. Řeč je o Mladé frontě DNES, která se rozhodla odlákat od sebe poslední abonenty. Stejně jako v případě týdeníku 5+2, jenž se v poslední předsmrtné křeči snaží o pravděpodobně „vybártovanou“ televizní reklamu.

● Václav Fiala

Když byla česká média původně vesměs v zahraničních rukou, vyvolávalo to na veřejnosti směsici pohoršení a odporu. Avšak v době, kdy většina mediálních domů patří českým oligarchům, je situace ještě tristnější. Jednoznačným příkladem je Mladá fronta DNES, která se rozhodla odvrhnout od sebe pravděpodobně i ty nejuvinnější čtenáře. Svižný a mnohdy docela investigativní deník v současnosti na stáncích připomíná novinářskou zdechlinu. Titulní strana má nevalnou úroveň – není nikterak zajímavá, vše navíc doprovází vtíravá reklama.

To, co se odehrává v ústředí Babišova deníku, však zdaleka neplatí v jednotlivých krajích, kde už „korupce je, když si vezmu na tiskovce chlebiček“. Řada kolegů se přátelsky popleskává po zádech a tyká si s místními kmotry a politiky v naději, že až zanedlouho opustí redaktorská místa, stanou se alespoň tiskovými mluvčími. Nedivím se, máte-li určité životní nároky, rodinu a třeba velkou hypotéku...

Honoráře „za babku“

Novináři, kterým je uvedený přístup cizí, už dávno opustili potápějící se loď. Zbylým je nepochybně při cestě do redakce pořádně těžko. Pozůstalým z kdysi předimenzovaných týdeníků 5+2, které se honosily, že budou mít v každém okrese sílu jako regionální Deníky a že celý produkt PNP (Passauer Neue Presse) smetou ze světa, zůstaly oči pro pláč. Chaoticky se dnes přetahují o materiály a žadoní o auta, která zabrala redakce Mladé fronty DNES.

Ani honoráře nejsou skutečně žádný zárak – za investigativní materiál, na kterém novinář pracuje třeba dva dny, zaplatí příslušná redakce 200 korun, což je jistě fatální zpráva pro žurnalistické matadory a možná povzbudivá pro ty, které zas až tak psát nebaví, ale něčím se živit musí.

Kupte si svůj čas!

Povrchnost, nuda a patolízalství se prolínají světem regionálních českých periodik – nejen v oblasti tištěných médií, ale také u kabelových a jiných menších televizních společností, které nemají vysokou sledovanost. Zatímco úroveň některých mediálních obsahů dává zabrat staré dobré novinářině, na tahu se ocitají kmotři a politici, kteří začínají nezdravě silně uplatňovat vliv. Za nevalný peníz věnovaný určité akci a za investici do reklamy si kupují svůj čas. Konec negativních zpráv, zahlaholil by neznalý. Ovšem jaká jsou to pozitiva, když se mocipáni přesvědčují, jak jsou výborní, co vlastně všechno dělají a co umí a o tom, co není zrovna dobré, se taktně pomlčí?

S regionální televizí jdou ruku v ruce lidé, pro které se vžil označení „kostičky reklamy“. Tvoří nejen strukturu programu, ale už také samotný obsah. Ostatně, kdo nezaplatí, jako by nebyl. Úlevou může být snad jen fakt, že tento trend je dlouhodobě neudržitelný. Co se tím ale vyvolá, nebude médiím ku prospěchu. To, že novináři nejsou v oblibě, je zřejmé. Ale že se stanou nenáviděni i u obyčejných lidí, kteří začínají paušalizovat a nevěřit předkládaným informacím, startuje konec nejen české

klasické žurnalistiky, ale i pánů pisálků, kteří si myslí, že poplácání po rameni od politika je lepší polibek smrti.

Technika nás dožene

I psaní poznámek není v kurzu, je třeba si všechno nahrávat, protože zvláště politici nevědí, co řeknou ne druhý den, ale za pár minut. Cesta je naznačena – existují přece cenově dostupné programy, které umějí přepsat mluvené slovo. A posléze stačí jen editor nebo možná i pouhý korektor, aby to dal do publikovatelné podoby. Hlavně, že se ušetří.

Pak už může být v redakci jen jeden novinář a několik amatérů, kteří si na žurnalistiku jen hrají. Vedení být znalé nemusí, jedinou jeho rolí zůstane shánět peníze. A tiskové zprávy se nám budou hrnout do médií ještě více. Myslíte si, že příliš fantazírují? Nikoliv! Popsaná situace už klepe na dveře.

Novinářská DNA vzácnosti

Na internetu a sociálních sítích se to hemží úvahami o české mediokracii. Vymývání mozků mladší generaci, tedy běžným konzumentům, dosahuje netušených rozměrů. Ale třeba ještě není vše ztraceno. Ještě se možná někde ukrývá pár politiků, kteří by rádi, i přesto, že třeba jsou rovněž oligarchové, nastavovali své době zrcadlo. Ne to pokroucené, panoptikální. Na obcích a městečkách ještě nějaký zdravý rozum zůstal. Možná to bude poslední novinářská DNA. Stejně tak jako ti většinou už dnes bývalí novináři, co si raději píšou blogy nebo svoji kariéru vidí zcela mimo branži.

Soutěž World Press Photo 2014

Mads Nissen (Dánsko): *Jon a Alex*, Fotografie roku 2014

Ami Vitaleová (USA): *Válečníci kmene Samburu drží nosorožce*, druhé místo v kategorii *Příroda*

Tomas van Houtryve (Belgie): *Studenti na dvoře*, třetí místo v kategorii *Současné problémy*

Už po padesáté osmé znají prestižní ceny fotografické soutěže World Press Photo své vítěze. Udělování ocenění každoročně provázela reflexe podstatných událostí světového dění uplynulého roku. I když v pestré záplavě událostí poněkud dominovalo dění na Ukrajině, do popředí se dostaly také snímky ze Sýrie nebo Afriky.

Soutěž World Press Photo za rok 2014 vyhrál dánský fotograf Mads Nissen se snímkem, který zachycuje dva ruské gaye. Fotografie s názvem *Jon a Alex* byla pořízena v intimní atmosféře ložnice. Snímek je součástí projektu *Homofobie v Rusku*, jehož cílem je upozornit na složitou situaci sexuálních menšin v této zemi. Podle autora znázorňuje snímek z Petrohradu „příběh Romea a Julie dnešních dnů“ – příběh dvou zamilovaných lidí, kteří jsou nuceni vzhledem k okolnostem popírat své city. V Rusku totiž od roku 2012 platí kontroverzní zákon zakazující propagaci homosexuality.

V médiích se objevily také názory, že se porotci soutěže volbou vítězného snímku poněkud odchýlili od původního záměru reflektovat reportážní fotografie a že tedy spíše než o výpověď jako takovou jde o vlivy tendence. Jednoznačně zinscenovaný snímek prý totiž nedal prostor úvaze, jakou měl fotograf v daný okamžik reportážní úlohu.

Na druhou stranu v dalších kategoriích už snímky vyložené reportážního rázu bodovaly. Ať už z konfliktů na Ukrajině, v Sýrii a Gaze nebo fotografie zachycující epidemii eboly na západě Afriky. Vítězným snímkem v kategorii *aktualita* se stala fotografie dívky zraněné při střetech mezi policií a demonstranty v Turecku od Bulenta Kılıce z AFP. Za nejlepší sportovní fotografii byl vyhlášen snímek fotbalové hvězdy Lionela Messiho čínského fotografa Bao Ťia-linga.

Organizátoři soutěže World Press Photo kritizovali fakt, že řada přihlášených snímků byla příliš upravena. Pětinu fotografií proto porota vyřadila. Ukázalo se, že fotografové často odstraňují ze snímku některé detaily nebo jej tónují tak, že fotografie se podstatně změní. Na základě těchto informací je prý proto nutné pracovat na vytvoření kritérií, jaké úpravy jsou ještě povolené a jaké už nikoli.

Doplňme závěrem, že do soutěže bylo přihlášeno takřka 98 tisíc snímků ze 131 zemí světa. Vítěz Mads Nissen získal finanční odměnu ve výši v přepočtu zhruba 277 tisíc korun.

Massimo Sestini (Itálie): Záchraná operace, druhé místo ve zpravodajské kategorii

Bao Ťia-ling (Čína): Finále, první místo ve sportovní kategorii

Sarker Protick (Bangladěš): John, který si oblékl buřinku svého vnuka, druhé místo v kategorii Příběhy všedního života

Pete Muller (USA): Muž nakažený ebolou, první místo ve zpravodajské kategorii

Bulent Kilic (Turecko): Protesty v Istanbulu, první místo v kategorii Spot News Stories